

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องประเภทรายการวิทยุ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์ ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิดา นิजरกุล อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรเทพ เมืองแมน อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิเวเต๊ะ หะยีวามิง อาจารย์ประจำภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
5. อาจารย์สิทธิชัย แพงทิพย์ อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏยะลา

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์ ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ ธรรมาภรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาวัดผลและประเมินผล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรเทพ เมืองแมน อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ชิวสาธน์ อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
5. อาจารย์ชัชวาล ชุมรักษา อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ภาคผนวก ข

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 5 ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเภทรายการวิทยุ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ดัชนีความ สอดคล้อง
	1	2	3	4	5		
1	+1	-1	+1	+1	+1	3	0.6
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
6	+1	0	+1	+1	0	3	0.6
7	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
10	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
11	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
12	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
13	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
14	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
15	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
21	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
22	0	0	+1	+1	+1	3	0.6
23	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
24	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ดัชนีความ สอดคล้อง
	1	2	3	4	5		
25	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
26	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
27	0	0	+1	+1	+1	3	0.6
28	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
30	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
31	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
32	0	0	+1	+1	+1	3	0.6
33	+1	0	0	+1	+1	3	0.6
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
36	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
38	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
40	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
41	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
42	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
43	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
44	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
45	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
46	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0

ตาราง 6 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (D) และค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเภทรายการวิทยุ

ข้อที่	ค่าความยาก ง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (D)	ข้อที่	ค่าความยาก ง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (D)
1	0.81	0.38	24	0.69	0.38
2	0.50	0.50	25	0.38	0.50
3	0.88	0.25	26	0.63	0.25
4	0.44	0.38	27	0.69	0.38
5	0.88	0.25	28	0.88	0.25
6	0.38	0.25	29	0.88	0.25
7	0.69	0.38	30	0.38	0.25
8	0.88	0.25	31	0.88	0.25
9	0.50	0.25	32	0.63	0.25
10	0.63	0.75	33	0.81	0.38
11	0.50	0.25	34	0.63	0.25
12	0.63	0.25	35	0.75	0.25
13	0.63	0.25	36	0.88	0.25
14	0.38	0.75	37	0.25	0.50
15	0.88	0.25	38	0.88	0.25
16	0.81	0.38	39	0.44	0.38
17	0.88	0.25	40	0.44	0.63
18	0.63	0.25	41	0.63	0.25
19	0.75	0.25	42	0.88	0.25
20	0.38	0.50	43	0.56	0.63
21	0.25	0.50	44	0.63	0.50
22	0.88	0.25	45	0.81	0.38
23	0.75	0.50	46	0.63	0.25

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.89

ภาคผนวก ค

แผนการสอน

แผนการสอน

วิชา การผลิตรายการวิทยุการศึกษา		เนื้อหา ประเภทรายการวิทยุ
เรื่อง รายการวิทยุประเภทข่าวสาร, รายการวิทยุประเภทความรู้, รายการวิทยุประเภทความบันเทิง		
จำนวน 5 สัปดาห์	ระดับ ปริญญาตรี	วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา

1. สาระสำคัญ

1.1 รายการวิทยุประเภทข่าวสาร หมายถึงรายการวิทยุที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอข้อมูลต่างๆ อย่างกว้างขวาง และข้อมูลต่างๆ ดังกล่าวนี้นี้มักทำกันในรูปของรายการข่าว รายการวิทยุประเภทข่าวสารมีหลายรูปแบบ เช่น การอ่านข่าว การวิจารณ์ข่าว ฯลฯ

1.2 รายการวิทยุประเภทความรู้ หมายถึง รายการวิทยุที่มุ่งส่งเสริมด้านวิชาความรู้ วัฒนธรรม อาชีพ แนวทางในการดำเนินชีวิต และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสามารถมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคมและนำความเจริญมาสู่ตนเองได้ รายการวิทยุประเภทความรู้มีหลายรูปแบบ เช่น รายการบทความทางวิทยุ รายการสนทนา รายการอภิปราย ฯลฯ

1.3 รายการวิทยุประเภทความบันเทิง หมายถึง รายการวิทยุที่มุ่งสร้างความรื่นเริงบันเทิงใจคลายความเครียด มักเป็นรายการที่ไม่เน้นสาระทางวิชาการแต่จะมุ่งเสนอให้ผู้ฟังเกิดความสบายใจ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ทั่วไป

2.1.1 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบรายการวิทยุประเภทข่าวสาร

2.1.2 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบรายการวิทยุประเภทความรู้

2.1.3 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบรายการวิทยุประเภทความบันเทิง

2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.1 ผู้เรียนสามารถอธิบายแนวคิดในการแบ่งประเภทรายการวิทยุได้ถูกต้อง

2.2.2 ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะของรายการวิทยุประเภทข่าวสารได้ถูกต้อง

2.2.3 ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของรูปแบบของรายการวิทยุประเภทข่าวสารได้ถูกต้อง

- 2.2.4 ผู้เรียนสามารถบอกแหล่งข่าวสำหรับการผลิตรายการวิทยุประเภทข่าวสารได้
ถูกต้อง
- 2.2.5 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนและเทคนิคในการผลิตรายการวิทยุประเภทข่าวสารได้ถูกต้อง
- 2.2.6 ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะและวัตถุประสงค์ในการจัดรายการของรายการวิทยุประเภทความรู้ได้ถูกต้อง
- 2.2.7 ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะและประเภทของรายการบทความทางวิทยุได้ถูกต้อง
- 2.2.8 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนและเทคนิคในการผลิตรายการบทความทางวิทยุได้ถูกต้อง
- 2.2.9 ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะและรูปแบบของรายการสนทนาได้ถูกต้อง
- 2.2.10 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนและเทคนิคในการผลิตรายการสนทนาได้ถูกต้อง
- 2.2.11 ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะและรูปแบบของรายการสัมภาษณ์ได้ถูกต้อง
- 2.2.12 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนและเทคนิคในการผลิตรายการสัมภาษณ์ได้ถูกต้อง
- 2.2.13 ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะและรูปแบบของรายการอภิปรายได้ถูกต้อง
- 2.2.14 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนและเทคนิคในการผลิตรายการอภิปรายได้ถูกต้อง
- 2.2.15 ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะและประเภทของรายการสารคดีได้ถูกต้อง
- 2.2.16 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนและเทคนิคในการผลิตรายการสารคดีได้ถูกต้อง
- 2.2.17 ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะและประเภทของรายการนิตยสารทางอากาศได้ถูกต้อง
- 2.2.18 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนและเทคนิคในการผลิตรายการนิตยสารทางอากาศได้ถูกต้อง
- 2.2.19 ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะของรายการวิทยุประเภทความบันเทิงได้ถูกต้อง
- 2.2.20 ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะและรูปแบบของรายการเพลงได้ถูกต้อง
- 2.2.21 ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะเพลงแต่ละประเภทได้ถูกต้อง
- 2.2.22 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนและเทคนิคในการผลิตรายการเพลงได้ถูกต้อง
- 2.2.23 ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะและองค์ประกอบของรายการละครวิทยุได้ถูกต้อง
- 2.2.24 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนและเทคนิคในการผลิตละครวิทยุได้ถูกต้อง
- 2.2.25 ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะของรายการปกิณกะบันเทิงได้ถูกต้อง

2.2.26 ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนในการผลิตรายการปกิณกะบันเทิงได้ถูกต้อง

3. เนื้อหา

3.1 แนวคิดในการแบ่งประเภทรายการวิทยุ

3.2 รายการวิทยุประเภทข่าวสาร

3.2.1 ลักษณะของรายการวิทยุประเภทข่าวสาร

3.2.2 เป้าหมายในการจัดรายการวิทยุประเภทข่าวสาร

3.2.3 หลักสำคัญในการจัดรายการวิทยุประเภทข่าวสาร

3.2.4 รูปแบบของรายการวิทยุประเภทข่าวสาร

3.2.5 แหล่งข่าว

3.2.6 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดรายการข่าววิทยุ

3.2.7 ขั้นตอนการผลิตรายการข่าววิทยุ

3.3 รายการวิทยุประเภทความรู้

3.3.1 ลักษณะของรายการวิทยุประเภทความรู้

3.3.2 วัตถุประสงค์ของการจัดรายการวิทยุประเภทความรู้

3.3.3 รายการบทความทางวิทยุ

3.3.3.1 ลักษณะของรายการบทความทางวิทยุ

3.3.3.2 ประเภทของรายการบทความทางวิทยุ

3.3.3.3 ขั้นตอนการผลิตรายการบทความทางวิทยุ

3.3.4 รายการสนทนา

3.3.4.1 ลักษณะของรายการสนทนา

3.3.4.2 รูปแบบของรายการสนทนา

3.3.4.3 ขั้นตอนการผลิตรายการสนทนา

3.3.5 รายการสัมภาษณ์

3.3.5.1 ลักษณะของรายการสัมภาษณ์

3.3.5.2 ประเภทของรายการสัมภาษณ์

3.3.5.3 รูปแบบของรายการสัมภาษณ์

3.3.5.4 ขั้นตอนการผลิตรายการสัมภาษณ์

3.3.6 รายการอภิปราย

3.3.6.1 ลักษณะของรายการอภิปราย

- 3.3.6.2 ประเภทของรายการอภิปราย
- 3.3.6.3 ขั้นตอนการผลิตรายการอภิปราย
- 3.3.7 รายการสารคดี
 - 3.3.7.1 ลักษณะของรายการสารคดี
 - 3.3.7.2 ประเภทของรายการสารคดี
 - 3.3.7.3 ขั้นตอนการผลิตรายการคดี
- 3.3.8 รายการนิตยสารทางอากาศ
 - 3.3.8.1 ลักษณะของรายการนิตยสารทางอากาศ
 - 3.3.8.2 ประเภทของรายการนิตยสารทางอากาศ
 - 3.3.8.3 ขั้นตอนการผลิตรายการนิตยสารทางอากาศ
- 3.4 รายการวิทยุประเภทความบันเทิง
 - 3.4.1 ลักษณะของรายการวิทยุประเภทความบันเทิง
 - 3.4.2 รายการเพลง
 - 3.4.2.1 ลักษณะของรายการเพลง
 - 3.4.2.2 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรายการเพลง
 - 3.4.2.3 รูปแบบรายการเพลง
 - 3.4.2.4 ขั้นตอนการผลิตรายการเพลง
 - 3.4.3 รายการละครวิทยุ
 - 3.4.3.1 ลักษณะของรายการละครวิทยุ
 - 3.4.3.2 องค์ประกอบของรายการละครวิทยุ
 - 3.4.3.3 องค์ประกอบของบทละครวิทยุ
 - 3.4.3.4 ขั้นตอนการผลิตรายการละครวิทยุ
 - 3.4.4 รายการปกิณกะบันเทิง
 - 3.4.4.1 ลักษณะของรายการปกิณกะบันเทิง
 - 3.4.4.2 แหล่งหรือวัสดุดิบในการผลิตรายการปกิณกะบันเทิง
 - 3.4.4.3 ขั้นตอนการผลิตรายการปกิณกะบันเทิง

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

สัปดาห์ที่ 1

1. นักศึกษาทำความเข้าใจวิธีการเรียนจากบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง

ประเภทรายการวิทยุ โดยการอ่านคำชี้แจงจากบทเรียน

2. นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. นักศึกษาทำความเข้าใจบทเรียนหน่วยที่ 1 เรื่องแนวการแบ่งประเภทรายการวิทยุ รายการวิทยุประเภทข่าวสาร โดยการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหา อ่านและฟังตัวอย่างที่จัดเตรียมไว้ให้ ศึกษาเพิ่มเติมจากสถานีวิทยุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำแบบฝึกหัด ทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยย่อย

สัปดาห์ที่ 2

4. นักศึกษาทำความเข้าใจบทเรียนหน่วยที่ 2 เรื่องรายการวิทยุประเภทความรู้รายการ บทความทางวิทยุ รายการนิตยสารทางอากาศ รายการสารคดี โดยการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหา อ่านและฟังตัวอย่างที่จัดเตรียมไว้ให้ ศึกษาเพิ่มเติมจากสถานีวิทยุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำแบบฝึกหัด ทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อย

สัปดาห์ที่ 3

5. นักศึกษาทำความเข้าใจบทเรียนหน่วยที่ 3 รายการสนทนา รายการอภิปราย รายการสัมภาษณ์ โดยการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหา อ่านและฟังตัวอย่างที่จัดเตรียมไว้ให้ ศึกษาเพิ่มเติมจาก สถานีวิทยุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำแบบฝึกหัด ทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อย

สัปดาห์ที่ 4

6. นักศึกษาทำความเข้าใจบทเรียนหน่วยที่ 4 เรื่องรายการวิทยุประเภทความบันเทิง รายการเพลง โดยการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหา อ่านและฟังตัวอย่างที่จัดเตรียมไว้ให้ ศึกษาเพิ่มเติม จากสถานีวิทยุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำแบบฝึกหัด ทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อย

สัปดาห์ที่ 5

7. นักศึกษาทำความเข้าใจบทเรียนหน่วยที่ 5 รายการละครวิทยุ รายการปกิณกะบันเทิง โดยการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหา อ่านและฟังตัวอย่างที่จัดเตรียมไว้ให้ ศึกษาเพิ่มเติมจากสถานีวิทยุ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำแบบฝึกหัด ทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อย

8. นักศึกษาทำกิจกรรมโดยการอภิปรายลักษณะรายการที่ชอบและวางแผนผลิต รายการวิทยุ

9. นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน

5. สื่อการเรียนการสอน

1. เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2. บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเรื่องประเภทรายการวิทยุ

6. การวัดและประเมิน

1. คะแนนจากการทำแบบฝึกหัด
2. คะแนนจากการทำกิจกรรม
3. คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

ภาคผนวก ง

ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ประเภทรายการวิทยุ
โดยผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 7 คะแนนจากแบบประเมินบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ประเภทรายการวิทยุ
ซึ่งประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	คะแนนจากการประเมิน					รวม	SD	\bar{x}	คุณภาพ สื่อ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5				
1. ด้านกายภาพ									
1.1 ความชัดเจนของภาพ	4	4	4	4	5	21	0.45	4.2	ดี
1.2 ความเหมาะสมของตัวอักษรที่ใช้	4	4	4	4	4	20	0.00	4.0	ดี
1.3 ความเหมาะสมของพื้นหลังกับภาพและตัวอักษร	4	4	4	5	5	22	0.55	4.4	ดี
1.4 ความสามารถในการเชื่อมโยงเอกสาร (Link)	4	4	4	4	4	20	0.00	4.0	ดี
1.5 ความเหมาะสมของอุปกรณ์สนับสนุนการเรียน เช่น E-mail, Webboard	4	4	4	4	5	21	0.45	4.2	ดี
1.6 การเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและใช้เวลาน้อย	3	4	4	4	5	20	0.71	4.0	ดี
2. ด้านคุณภาพ									
2.1 ความสอดคล้องของจุดประสงค์กับเนื้อหาวิชา	3	4	4	4	5	20	0.71	4.0	ดี
2.2 ความชัดเจนของเนื้อหา	4	3	3	4	5	19	0.84	3.8	ดี
2.3 ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา	4	4	3	4	5	20	0.71	4.0	ดี
2.4 ความถูกต้องของภาษาที่ใช้	4	4	4	4	5	21	0.45	4.2	ดี
2.5 ความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละหน้า	4	3	4	4	4	19	0.45	3.8	ดี
2.6 ความต่อเนื่องของเนื้อหาในแต่ละหน้า	5	3	4	4	5	21	0.84	4.2	ดี

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนจากการประเมิน					รวม	SD	\bar{x}	คุณภาพ สื่อ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5				
2.7 ความสอดคล้องของข้อ สอบกับวัตถุประสงค์	3	4	4	4	4	19	0.45	3.8	ดี
2.8 ความสอดคล้องของข้อ สอบกับเนื้อหา	3	4	4	4	5	20	0.71	4.0	ดี
2.9 ความชัดเจนของคำสั่งและ คำถาม	3	4	4	4	5	20	0.71	4.0	ดี
2.10 ความสามารถในการ รายงานผลแบบทันทีทันใด	4	3	4	5	5	21	0.84	4.2	ดี

ภาคผนวก จ

การหาประสิทธิภาพของบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เรื่อง ประเภทรายการวิทยุ

ตาราง 8 คะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการประเมินภาคสนามของบทเรียนบนเครือข่าย
อินเทอร์เน็ต เรื่องประเภทรายการวิทยุ

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน	คะแนนหลังเรียน
1	41	42
2	36	36
3	40	40
4	38	38
5	36	37
6	36	38
7	40	39
8	38	38
9	38	39
10	37	37
11	39	41
12	40	40
13	38	39
14	41	42
15	37	39
16	38	39
17	37	38
18	39	40
19	38	40
20	41	40
21	39	38
22	35	35
23	38	38
24	37	39
25	38	39

ตาราง 8 (ต่อ)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน	คะแนนหลังเรียน
26	42	43
27	38	40
28	41	40
29	36	38
30	39	39
รวม	1,151.00	1,171.00
ค่าเฉลี่ย	38.37	39.03
E_1/E_2	83.41	84.85

ภาคผนวก จ

ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องประเภทรายการวิทยุ

คนที่	คะแนนก่อนเรียน X_1	คะแนนหลังเรียน X_2	ผลต่าง $D = X_2 - X_1$	D^2
1	16	39	23	529
2	20	43	23	529
3	18	37	19	361
4	19	36	17	289
5	17	39	22	484
6	11	38	27	729
7	18	40	22	484
8	11	34	23	529
9	22	41	19	361
10	12	36	24	576
11	18	38	20	400
12	16	40	24	576
13	22	42	20	400
14	13	36	23	529
15	15	36	21	441
16	10	35	25	625
17	16	37	21	441
18	12	37	25	625
19	17	38	21	441
20	13	38	25	625
21	18	39	21	441
22	8	34	26	676
23	18	39	21	441
24	9	35	26	676

25	15	37	22	484
----	----	----	----	-----

ตาราง 9 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน X_1	คะแนนหลังเรียน X_2	ผลต่าง $D = X_2 - X_1$	D^2
26	13	39	26	676
27	15	37	22	484
28	15	41	26	676
29	16	38	22	484
30	10	37	27	729

$$t = 48.54$$

ภาคผนวก ข

เนื้อหา เรื่องประเภทรายการวิทยุ

ประเภทรายการวิทยุ

แนวคิดในการจัดแบ่งประเภทรายการวิทยุ

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่อาศัยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าในอากาศ ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติเป็นพาหนะในการส่งสัญญาณไปยังผู้รับ จึงถือเป็นหน้าที่ของรัฐบาลของแต่ละประเทศที่จะต้องใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการที่ต้อง “ให้” ประโยชน์แก่ประชาชนของประเทศนั้นๆ ตามหน้าที่ และถือว่าทุกคนต้องมีสิทธิ์ “ได้รับ” ประโยชน์จากสื่อวิทยุกระจายเสียงโดยทัดเทียมกัน เพราะทุกคนมีสิทธิ์เป็นเจ้าของทรัพยากรที่ธรรมชาติให้มาเหมือนกัน ทุกคน

การแบ่งประเภทของรายการวิทยุกระจายเสียงนั้น มิได้มีกฎเกณฑ์ตายตัวลงไปว่าจะต้องแบ่งเป็นกี่ประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าประเทศใดสถาบันใดจะยึดอะไรเป็นหลัก

การแบ่งประเภทรายการวิทยุจะแบ่งให้ครอบคลุมลักษณะของรายการ 4 ลักษณะใหญ่คือ

1. แบ่งโดยใช้เนื้อหาของรายการเป็นหลัก เช่น ประเภทรายการเกษตร ประเภทรายการกีฬา ประเภทรายการธรรมะ
2. แบ่งโดยเอาผู้ฟังเป็นหลัก รายการในลักษณะนี้ไม่ได้ระบุถึงวิธีเสนอรายการอย่างชัดเจนขึ้นอยู่กับตัวผู้จัดรายการเองที่จะเลือกวิธีเสนอรายการตามความเหมาะสมกับเรื่องราวและกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย
 - 2.1 แบ่งตามวัย เช่น ประเภทรายการสำหรับเด็ก ประเภทรายการสำหรับวัยรุ่น ประเภทรายการสำหรับผู้สูงอายุ
 - 2.2 แบ่งตามสาขาอาชีพ เช่น ประเภทรายการสำหรับเกษตรกร ประเภทรายการสำหรับครู ประเภทรายการสำหรับแม่บ้าน
3. แบ่งโดยเอาหน้าที่สื่อมวลชนเป็นหลัก เช่น รายการบันเทิง รายการสาระความรู้ รายการข่าว รายการบริการประชาชน
4. แบ่งโดยใช้รูปแบบการเสนอรายการเป็นหลัก เช่น รายการเพลง รายการพูดคุยโดยตรง รายการข่าววิทยุ

การจัดแบ่งประเภทของรายการวิทยุ

ประเทศอังกฤษเป็นต้นแบบในการแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง (radio Programme types) ซึ่งบริษัทวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศอังกฤษ (British Broadcasting Cooperation หรือ BBC) ได้จำแนกประเภทของรายการไว้ตามหน้าที่ของสื่อมวลชนเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว และประเทศต่างๆ เกือบทั่วโลกได้นำแบบอย่างมาใช้โดยจำแนกประเภท

รายการวิทยุได้ 3 ประเภท (นภาภรณ์ อัจฉริยะกุล, 2539 : 417) คือ

1. รายการวิทยุประเภทข่าวสาร (Information)
2. รายการวิทยุประเภทความรู้หรือการศึกษา (Education)
3. รายการวิทยุประเภทความบันเทิง (Entertainment)

รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทข่าวสาร

รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทข่าวสาร หมายถึง รายการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอข้อมูลต่าง ๆ (Information) อย่างกว้างขวาง และข้อมูลข่าวสารต่างๆ ดังกล่าวนี้นี้มักทำกันในรูปของรายการข่าว นั่นคือการเสนอเรื่องราวสาระเนื้อหาที่เกี่ยวกับตัวบุคคลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อให้รู้กันทั่วไปว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร โดยรวบรวมข้อมูลหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทุกสารทิศ

รายการข่าววิทยุ (Broadcast News) ข่าววิทยุ เป็นรายการวิทยุกระจายเสียงประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหาหลักคือข่าวสาร เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงใหม่ ซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชนทั่วไป โดยจัดเสนอออกอากาศเป็นรายการประจำหรืออาจแทรกในช่วงกระจายเสียงอื่นๆ ได้ในกรณีที่เร่งด่วนและเป็นการรายงานความคืบหน้าเพียงสั้นๆ

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้กำหนดขอบเขตของรายการวิทยุกระจายเสียงประเภทข่าวสารให้ครอบคลุมถึง (ดวงทิพย์ วรรณพันธุ์, 2534 : 278)

1. รายงานข่าวสั้นเกี่ยวกับสถานการณ์ของท้องถิ่น ของประเทศ ของโลก รวมทั้งรายงานสภาพดินฟ้าอากาศ
2. ปรีทรรค์ข่าว วิจารณ์ข่าว และการสัมภาษณ์
3. ข่าวกีฬา
4. รายงานการตลาด
5. เหตุการณ์ที่ผู้ฟังกำลังสนใจในขณะนั้น
6. บริการ (ประกาศแจ้งรายการของสถานี บอกเวลา ฯลฯ)
7. โฆษณา (เหตุที่ข่าวสารครอบคลุมถึง “โฆษณา” เพราะข้อความโฆษณายเป็นสาร ที่มุ่งแจ้งประกาศให้ผู้ฟังทราบ แม้ว่าตามหลักการนั้นอาจไม่ได้จัดอยู่ในช่วงเวลาของการเสนอรายการข่าวก็ตาม)

รูปแบบของรายการวิทยุกระจายเสียงประเภทข่าวสาร

รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทข่าวสารสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบดังนี้ คือ

1. **รูปแบบการอ่านข่าว (News Reading)** เป็นรายการข่าวที่มีผู้อ่านข่าว (news reader) นั่งอ่านข่าวภายในห้องส่งรายการข่าวแบบนี้จะมีความยาวประมาณ 5-30 นาที หรือเสนอเป็นช่วงสั้นแต่วันละหลายช่วงเวลาในการอ่านข่าวจะไม่มีเสียงอื่นประกอบ (sound effect) ผู้อ่านข่าวจะแจ้งหัวข้อข่าวทั้งหมด อ่านรายละเอียด ของข่าว และจึงสรุปหัวข้อข่าวที่สำคัญ

2. **รูปแบบการรายงานข่าว (News Reporting)** เป็นการรายงานเหตุการณ์สำคัญและน่าสนใจจากสถานที่เกิดเหตุ โดยผู้รายงานข่าว(news reporter) อาจจะนำเสียงจริงมาประกอบเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกเหมือนกับอยู่ในเหตุการณ์จริงและ ผู้รายงานจะไม่แทรกความคิดเห็นส่วนตัวลงไปใน การรายงานข่าว

3. **รูปแบบการวิเคราะห์ข่าว (News Analysis)** เป็นรายการที่เสนอเรื่องราวที่ลึกซึ้งมีผลต่อคนส่วนใหญ่ โดยการนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์ คาดการณ์ ทำนาย เปิดเผยเบื้องหน้าเบื้องหลังชี้ให้เห็นถึงข้อดีและข้อเสีย

4. **รูปแบบการวิจารณ์ข่าว (News Commentary)** เป็นการนำข่าวสำคัญมาวิพากษ์วิจารณ์ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นให้ผู้ฟังได้ทราบว่าผู้พูดมีความคิดอย่างไร แต่ต้องไม่เป็น การทำให้ผู้อื่นเสียหาย

5. **รูปแบบการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary)** เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน ขณะที่เหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่ โดยผู้บรรยาย (commentator) เป็นผู้บรรยายเหตุการณ์ มีการแทรก การวิจารณ์เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพตามไปด้วย

6. **รูปแบบรายการข่าวประกอบเสียง** เป็นการรายงานข่าวโดยใช้เสียงจริงของคั่นต่อ แผล่งข่าวและการใช้สัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่เป็นข่าวมาประกอบรายการ

7. **รูปแบบนิตยสารข่าว (News Magazine)** เป็นรายการข่าวที่ประกอบด้วยข่าวหลายชิ้นมีการเรียงลำดับข่าวและมีการเชื่อมโยงระหว่างข่าว

ข่าว (news) เป็นข่าวสาร (information) ใหม่ เป็นเรื่องจริงและสำคัญต่อประชาชนที่กำลังรับฟังข่าวนั้น เป็นการพูดถึงสิ่งใหม่ที่น่าสนใจและยังไม่เป็นที่รู้จัก

ประเภทของข่าว

สำหรับการแบ่งประเภทข่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยโดยทั่วไปอาจจะแบ่งออกได้ 7 ประเภท (สุรินทร์ แปลงประสพโชค, 2534 : 206-207) คือ

1. ข่าวในพระราชสำนัก เป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์เป็นข่าวที่สำนักพระราชวังเป็นผู้จัดทำขึ้น

2. ข่าวท้องถิ่น เป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นที่บริการของวิทยุกระจายเสียงนั้น

3. ข่าวในประเทศ เป็นข่าวที่มีความสำคัญ (Hard News) คือข่าวที่มีผลกระทบต่อคนหมู่มาก เช่น ข่าวราชการ ข่าวการเมือง
4. ข่าวต่างประเทศ เป็นข่าวที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะได้รับการรายงานข่าวของสำนักข่าวต่างๆ
5. ข่าวอาชญากรรม หมายถึงข่าวที่เกี่ยวข้องกับคดีความ เป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มเฉพาะบุคคลเป็นข่าวที่ถือกันว่าเป็นข่าวรอง (Soft news) แต่ก็มีความสำคัญเพราะเป็นการสนองความอยากรู้อยากเห็นของคน
6. ข่าวอากาศ หมายถึง ข่าวที่เกี่ยวข้องกับดินฟ้าอากาศ การพยากรณ์อากาศ การเตือนภัยต่างๆ
7. ข่าวกีฬา หมายถึง ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬาที่น่าสนใจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศรวมไปถึงการรายงานผลการแข่งขันที่น่าสนใจต่างๆ

แหล่งข่าว

แหล่งข่าว หมายถึง ที่มาของข่าวสารที่สถานีวิทยุกระจายเสียงจะรวบรวมนำมาจัดทำเป็นข่าวออกเผยแพร่สามารถแบ่งแยกออกได้ ดังนี้

1. ข่าวจากเจ้าหน้าที่, ผู้สื่อข่าว (New Room Personnel, Reporter)
2. สำนักข่าว (News Agencies) มีหน้าที่รวบรวมข่าวแล้วจำหน่ายแก่สถานีวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์
3. การประชุมแถลงข่าว เป็นแหล่งข่าวที่เปิดโอกาสให้สื่อมวลชนทุกประเภทเข้ามาจัดทำข่าวอย่างเป็นทางการพร้อมกัน โดยผู้จัดจะเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ มาให้ข่าวพร้อมกัน
4. สำนักแถลงข่าว (Information Agencies) หมายถึงสำนักแถลงข่าวของประเทศต่างๆ มีหน้าที่แถลงข่าวและประชาสัมพันธ์ประเทศของตน
5. สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในเครือข่าย (Network Station) เป็นแหล่งข่าวสำคัญที่จะส่งข่าวมายังส่วนกลางเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร
6. แหล่งข่าวประจำท้องถิ่น (Local News Source) ทำหน้าที่รวบรวมรายงานข่าวท้องถิ่น
7. หนังสือพิมพ์ (Newspaper) สถานีวิทยุสามารถที่จะทำข่าวจากหนังสือพิมพ์มาออกอากาศโดยตรวจแก้หรือเขียนตกแต่งใหม่ (Rewriting and Editing)

8. องค์กร และสาธารณประโยชน์ (Community Organization)

9. เอกชนผู้สมัครใจ (Amature)

บทบาทหน้าที่ของบุคคลในฝ่ายข่าว

1. หัวหน้าข่าว เป็นผู้บังคับบัญชาและดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานของ ฝ่าย

ข่าวทั้งหมด

2. บรรณาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดและเสนอข่าวแต่ละภาค มีอำนาจในการสั่งการให้ผู้สื่อข่าวติดตามเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตรวจสอบให้ความเห็นชอบในการจัดทำต้นฉบับข่าวเพื่อการออกอากาศ

3. ผู้สื่อข่าว มีหน้าที่หลักคือการสื่อข่าวโดยอาจจะถูกส่งไปประจำหน่วยงานหรือคอยติดตามข่าวจากบุคคลสำคัญ หรืออาจจะมีหน้าที่ในการออกสื่อข่าว ณ สถานที่เกิดเหตุตามที่ บรรณาธิการจะมอบหมาย นอกจากนี้ผู้สื่อข่าวที่ประจำอยู่กองบรรณาธิการมีหน้าที่รับข่าวเรียบเรียงต้นฉบับข่าวจากแหล่งต่างๆ ให้เหมาะสมกับการนำออกเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียง จัดรวบรวมและเรียงต้นฉบับข่าวที่จะใช้ออกอากาศเพื่อให้บรรณาธิการตรวจแก้ไข รวมทั้งเก็บรวบรวมต้นฉบับข่าวเพื่อจัดทำสรุปข่าวและเป็นหลักฐานต่อไป

4. ผู้อ่านข่าว ทำหน้าที่ในการอ่านข่าวจากต้นฉบับที่ได้จัดทำขึ้นนอกจากนั้นทำหน้าที่ในการเสนอและประกาศเชื่อมโยงรายการข่าวในกรณีที่เป็นการเสนอแบบนิยตสารข่าวหรือการใช้เสียงรายการข่าวจากผู้สื่อข่าว

ขั้นตอนการผลิตรายการข่าว

1. การวางแผน ฝ่ายข่าวจะต้องวางแผนดำเนินงานในหลายด้าน คือ การวางแผนด้านเนื้อหา การวางแผนด้านบริหาร การวางแผนเกี่ยวกับแหล่งข่าว

2. การรวบรวมข่าว กองบรรณาธิการจะต้องจัดระบบข่าวที่ได้รับจากแหล่งต่างๆ แล้วแจกจ่ายให้ผู้สื่อข่าวในกองบรรณาธิการทำการเขียนต้นฉบับข่าวขึ้นใหม่ (Rewriting) ให้รวดเร็วที่สุดและไม่สูญหาย

3. การตกแต่งข่าว (Rewriting) เป็นการเขียนข่าวขึ้นใหม่หรือเขียนแก้ไขต้นฉบับข่าวจากแหล่งข่าวต่างๆ ให้เหมาะสมกับการเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียง โดยต้องรักษาข้อเท็จจริงให้ถูกต้องครบถ้วน

4. การตรวจแก้ไข (Editing) เป็นหน้าที่ของบรรณาธิการที่จะตรวจสอบและแก้ไขต้นฉบับที่ได้ผ่านการเขียนเรียบเรียงขึ้นใหม่แล้ว

5. การจัดทำต้นฉบับข่าววิทยุ บรรณาธิการจะคัดเลือกและรวบรวมข่าวที่เป็นต้นฉบับข่าววิทยุ โดยจัดเรียงลำดับที่จะเสนอ พร้อมทั้งเขียนใบปะหน้าข่าว ซึ่งควรระบุภาคข่าว วัน เวลา ที่เสนอออกอากาศ จำนวนหน้าและชื่อบรรณาธิการข่าวไว้ด้วย จากนั้นจึงเขียนหัวข้อข่าวทั้งหมดเรียงลำดับตั้งแต่ข่าวแรกจนถึงข่าวสุดท้ายเพื่อให้ผู้อ่านได้ใช้แจ้งต่อผู้ฟัง

ในการเรียงลำดับข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ จะยึดหลักความสำคัญของบุคคลในข่าว โดยเรียงลำดับการเสนอจาก ข่าวในพระราชสำนัก ข่าวนายกรัฐมนตรี ข่าวประธานรัฐสภา ข่าว

ประธานศาลฎีกา ข้าราชการรัฐมนตรี ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการ ข้าราชการ ข้าราชการ ข้าราชการ ข้าราชการ

6. การนำเสนอออกอากาศ เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการผลิตข่าวซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่ง เป็นหน้าที่ของผู้อ่านข่าวที่จะต้องอ่านข่าวให้มีความน่าสนใจและไม่มีความผิดพลาด

รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทความรู้

รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทความรู้ หมายถึง รายการที่มุ่งส่งเสริมด้านวิชาความรู้ วัฒนธรรมอาชีพ แนวทางในการดำเนินชีวิต และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสามารถมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคมและนำความเจริญมาสู่ตนเองได้

ลักษณะของรายการประเภทความรู้

การเสนอรายการประเภทความรู้ อาจเสนอได้ตามลักษณะต่างๆ ดังนี้ คือ

1. เป็นรายการที่มีเนื้อหาสาระที่สามารถชี้แนะประเด็นสำคัญของรายการได้
2. เป็นรายการที่ฟังแล้วเกิดแนวความคิดใหม่ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอาจนำไปปฏิบัติตามได้
3. เป็นรายการที่ฟังแล้วสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้ฟังนั้น ไปวิเคราะห์หรือให้เหตุผลอธิบายสิ่งต่างๆ ที่พบเห็นรอบด้านได้
4. เป็นรายการที่แฝงแนวคิดเป็นคติสอนใจ

วัตถุประสงค์ของการจัดรายการวิทยุประเภทความรู้

การจัดรายการประเภทความรู้ทางวิทยุกระจายเสียงสามารถแบ่งลักษณะได้ตามวัตถุประสงค์ คือ

1. การจัดรายการเพื่อมุ่งให้ความรู้ทั่วไป รายการลักษณะนี้มีประเด็นเนื้อหากว้างขวาง มิได้มุ่งเฉพาะกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายกลุ่มใด โดยเฉพาะ มักจะเป็นการให้คำแนะนำ อธิบาย ชี้แจง และกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องต่างๆ เช่น การเมือง การเกษตร กฎหมาย
2. การจัดรายการเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน หมายถึง การใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นอุปกรณ์การศึกษาอย่างหนึ่งในโรงเรียน โดยจัดรายการให้สอดคล้องกับหลักสูตร ประมวลการสอน และวิธีสอน
3. การจัดรายการเพื่อศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การใช้วิทยุกระจายเสียงเสนอรายการต่างๆ แก่กลุ่มผู้ฟังที่อยู่นอกระบบโรงเรียนให้การศึกษาที่เป็นไปตามหลักสูตร การศึกษาในระบบและการศึกษาแบบกลุ่มสนใจเฉพาะเรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ การพัฒนาวิถีชีวิต และสภาวะแวดล้อม

กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย

กลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุประเภทความรู้แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการจัดรายการได้เป็น

2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ฟังในสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียน โดยเฉพาะในชนบท ซึ่งห่างไกลทางคมนาคมและไม่มีครู หรือขาดครูที่มีความรู้ความชำนาญในเนื้อหาวิชาที่จะเสนอตามหลักสูตร ได้จึงมีการจัดรายการเพื่อกระบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพทัดเทียมกับโรงเรียนในเมือง ผู้ฟังกลุ่มนี้จะมีอายุ 7-17 ปี ระดับการศึกษา ป.1-ม.6

2. กลุ่มผู้ฟังนอกสถานศึกษา ผู้ฟังกลุ่มนี้แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

2.1 ประเภทที่ต้องการเพิ่มความรู้ในวิชาสามัญเนื่องจากต้องออกจากโรงเรียนก่อนกำหนด ผู้ฟังกลุ่มนี้จะใช้เวลาที่ว่างจากการประกอบอาชีพประจำวัน

2.2 ประเภทที่ต้องการเพิ่มคุณวุฒิทางวิชา เช่น วิชาชีพครู เป็นต้น

2.3 ประเภทที่ต้องการได้ความรู้ในระดับอุดมศึกษาซึ่งไม่อาจศึกษาในมหาวิทยาลัยได้

2.4 ประเภทที่ต้องการได้ความรู้ทั่วไป ผู้ฟังกลุ่มนี้จะไม่จำกัดวัยและความรู้ที่จะเลือกฟังรายการที่ตนพอใจเพื่อเพิ่มพูนความและเห็นว่าจะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ เช่น ความรู้ด้านการเกษตร ด้านสุขภาพอนามัย ด้านเทคโนโลยีใหม่ เป็นต้น

ขอบเขตของรายการวิทยุประเภทความรู้

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อ พ.ศ.2493 กำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่จะเผยแพร่ความรู้ หรือการศึกษานอกสถาบันการศึกษา มีแนวการดำเนินการดังนี้

1. จะต้องเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพ
2. จะต้องเป็นวิชาสามัญสำหรับผู้ไม่มีโอกาสเรียนในสถาบันการศึกษา
3. จะต้องเป็นความรู้ที่ควรทราบ หรือที่จำเป็นต้องทราบ เพื่อสามารถปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ กฎหมาย หรือระเบียบวัฒนธรรม และจารีตประเพณีของบ้านเมือง
4. จะต้องเป็นความรู้ที่ควรทราบ เพื่อก่อให้เกิดความพร้อมใจกันและสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและสวัสดิภาพแก่ส่วนรวม
5. จะต้องเป็นความรู้ที่สามารถวินิจฉัย ตัดสินใจในเรื่องที่มีผลต่อส่วนรวมได้ถูกต้อง
6. จะต้องเป็นความรู้และคุณธรรมที่จะช่วยให้คำนึงถึงส่วนรวมในปัจจุบันและความสุขความเจริญของคนรุ่นต่อไป
7. จะต้องเป็นความรู้ที่จะช่วยให้มนุษยธรรมกับความนิยมทางวัตถุสมดุลกัน
8. จะต้องเป็นความรู้เรื่องทรัพยากรของชาติ ประโยชน์ การป้องกันและการทะนุบำรุงรักษา

9. จะต้องเป็นความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
10. จะต้องเป็นความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ในระดับที่คนทั่วไปควรรู้
11. จะต้องเป็นความรู้เรื่องสุขศึกษา โภชนาการ และสุขภาพจิต
12. จะต้องเป็นความรู้เรื่องศิลปะ ดนตรีและอื่นๆ ที่ช่วยให้บุคคลสามารถหาความ

เพลิดเพลินสมควรแก่สภาพและไม่เป็นทางนำไปสู่ความเสื่อม

วิธีการจัดรายการวิทยุประเภทความรู้

1. การให้ความรู้โดยตรง วิธีการจัดรายการที่ให้ความรู้โดยตรงมี 4 ประเภท คือ

1.1 รายการที่มีเนื้อหาสาระเชิงข่าวซึ่งผู้ฟังไม่เคยได้ทราบมาก่อนหรือทราบมาบ้าง เช่น ด้านการเกษตร สุขภาพอนามัย ลักษณะของการเสนอรายการจะเป็นการให้ข้อเท็จจริงข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่างๆ ในรูปของการพูดคุย (talk) บทความ (straight piece) การสัมภาษณ์ เป็นต้น

1.2 รายการที่เสนอเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคคลต่างๆ และสามารถกำหนดทิศทางได้ชัดเจนจนผู้ฟังสามารถเข้าใจอย่างถ่องแท้ ผู้จัดรายการจะกำหนดแนวของรายการในรูปของการอภิปรายหรือการสนทนา อาจจะใช้กับเรื่องทั่วไป เช่น ด้านการปกครอง ด้านวัฒนธรรม ศาสนา เป็นต้น

1.3 รายการที่เป็นการอธิบายวิธีการต่างๆ เป็นขั้นตอนและผู้ฟังสามารถปฏิบัติ ตามได้ ลักษณะนี้สามารถใช้ได้ทั้งการให้ความรู้ทั่วไปและการให้ความรู้เพื่อการเรียนการสอนทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

1.4 รายการที่นำเสนอปัญหาในแง่มุมต่างๆ ให้ผู้ฟังเกิดความคิดในการแก้ปัญหาเป็นการกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดการใช้สมองทดลองปัญหา การจัดรายการในลักษณะนี้อาจเป็นการพูดคุย บทความ อภิปราย

การให้ความรู้ผ่านวิทยุนี้จะต้องสร้างความพอใจให้กลุ่มเป้าหมายที่จะติดตามรับฟังเป็นประจำ จึงควรเสนอโดยไม่ให้เป็นวิชาการมากเกินไป และจัดให้มีความหลากหลาย เพื่อ ป้องกันความเบื่อหน่าย ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นไปในรูปของการบรรยายเสมอไป อาจเป็นสารคดี หรือนิตยสาร บางสาขาวิชาเป็นรูปละครสั้น สลับเพลง ทำให้จำง่ายและเพลิดเพลิน

2. การให้ความรู้โดยการสอดแทรก เป็นการให้ความรู้โดยใช้วิธีการกระตุ้นทางอ้อมโดยสอดแทรกข่าวสารความรู้ให้กับผู้ฟังที่ละน้อยและบ่อยๆ เช่น รายการทนายปัญหาเกี่ยวกับความรู้ที่มีการแจกรางวัลเล็กๆ น้อยๆ หรือรายการที่ให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาร่วมรายการในห้องส่งได้ เป็นต้น นอกจากนี้ควรนำรายการบันเทิงลักษณะต่างๆ เข้าใช้ประโยชน์เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน เช่น รายการละครวิทยุ

รายการบทความ (Straight Piece)

ลักษณะทั่วไปของบทความ

บทความทางวิทยุกระจายเสียง คือ รายการที่เสนอโดยเสียงของคนคนเดียวซึ่งอธิบาย บรรยายหรือวิจารณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่มีเทปหรือแผ่นเสียงประกอบ ส่วนใหญ่เป็นรายการที่ทำให้ ผู้ฟังเกิดความรู้สึกลึกถึงหาเหตุผลในเรื่องนั้นๆ และบางครั้งทำให้ผู้ฟังเกิดภาพพจน์ในเรื่องที่เสนอ จนคล้อยตามหรือขัดแย้ง ความยาวของบทความทางวิทยุไม่ควรยาวเกิน 10 นาที ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้ฟังมี สมาธิในการฟัง ถ้ามากไปกว่านี้ผู้ฟังจะเกิดความเบื่อหน่าย ส่วนบทความที่ประกอบอยู่ในรายการ อื่นๆ นั้นไม่ควรเกิน 3 นาที

รายการบทความจะใช้คั่นระหว่างรายการใหญ่ๆ เพื่อแทรกความรู้ หรือความคิดเห็น ที่ เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังแทนที่จะปล่อยให้เวลาว่างไปเฉยๆหรือเปิดเพลงไปเรื่อยๆ รายการบทความ จะมีความยาวตั้งแต่ 1-2 นาที จนถึง 5-10 นาที แต่ไม่เกินกว่านี้

ประเภทของบทความ

1. บทความเชิงสาระ ให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ฟังในด้านวิชาการและให้ข้อมูล หรือเสนอสาระโดยตั้งใจที่จะให้ความรู้
2. บทความเชิงแสดงความคิดเห็น เป็นบทความที่นิยมทำกันมาก เช่น การเสนอ บทความเกี่ยวกับอาชญากรรม บทความประเภทนี้จะต้องใช้ถ้อยคำที่จะทำให้ผู้ฟังเห็นด้วยหรือ คล้อยตาม
3. บทความเชิงวิจารณ์ มุ่งวิเคราะห์วิจารณ์มากกว่าจะเสนอข้อคิดเห็น
4. บทความที่ต้องการจะเล่าเรื่องหรือเชิญชวน ผู้ฟังได้รับทั้งความเพลิดเพลินและ ความรู้
5. บทความเชิงตอบโต้ข้อขัดแย้ง เป็นบทความที่ผู้เขียนแสดงในเชิงถกเถียงหรือโต้ วาที
6. บทความที่คนสนใจ เป็นบทความที่มีสาระชวนให้ฟัง อาจจะเป็นส่วนตัวของคน บางกลุ่มหรือเรื่องประหลาด เช่น ผีมีหรือไม่
7. บทความสัมภาษณ์ เป็นการถอดเอาใจความที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็น ประโยคบอกเล่าและถอดเป็นบทความ
8. บทความประเภทอธิบายวิธีทำอะไรอย่างหนึ่ง เป็นการเล่าเรื่องหรือเขียนเรื่องอย่าง ตรงไปตรงมา
9. บทความแสดงความคิดเห็นใหม่ เป็นบทความที่เป็นความคิดของผู้เขียนผู้อ่านซึ่งยัง ไม่มีใครเขียนมาก่อนเป็นเรื่องในอนาคต

10. บทความอรรถกถาลักษณะบุคคล เป็นการนำเอาจุดเด่นหรือพฤติกรรมที่เด่นของบุคคลมาตีแผ่ให้ทราบ

11. บทความทั่วไป เป็นการที่เราเสนอสาระที่เห็นว่าจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ฟัง
ลักษณะที่ดีของบทความวิทยุกระจายเสียง

ควรให้ความรู้หรือความบันเทิง ไม่สั้นหรือยาวเกินไป เขียนให้ฟังเข้าใจง่าย ชวนให้ฟังเข้าใจง่าย ชวนให้ครุ่นคิดเมื่อฟังจบแล้ว ให้มีความเข้าใจทันต่อเหตุการณ์เกี่ยวข้องกับตัวผู้ฟัง
 ความเห็นใจในเพื่อนมนุษย์และลีลาในการเขียนให้สดชื่นเป็นตัวของตัวเอง

การจัดทำรายการบทความ

1. วางแผนการเสนอรายการ โดยพิจารณาจากผู้ฟัง
2. ลำดับเนื้อเรื่องที่จะเสนอ
3. ใช้ภาษาที่ง่ายๆ ที่ผู้ฟังฟังแล้วเข้าใจเรื่องราวได้ดี
4. ไม่ใช้รูปประโยคยาวๆ
5. หลีกเลี่ยงการใช้ตัวเลขหรือสถิติต่างๆ ตลอดจนหลีกเลี่ยงการใช้ตัวย่อและศัพท์

เทคนิคที่ไม่จำเป็น

การผลิตรายการบทความ

ข้อปฏิบัติในการเขียนบทความวิทยุ

1. กำหนดจุดหมายแน่นอนว่าเขียนเรื่องอะไร เขียนเพื่อใคร เพื่อประโยชน์อย่างไร
2. เลือกหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจ เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง
3. ร่างโครงเรื่อง
 - ระยะเวลาที่จะอ่านบทความ
 - ขนาดความสั้นความยาว
 - ขอบเขตของเรื่อง
 - กำหนดสัดส่วนของเรื่อง

เรื่องที่เขียนต้องมีเอกภาพ (Unity) คือ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กำหนดเรื่องให้อยู่ในขอบเขตที่วางไว้ จับประเด็นเรื่องให้ถูกต้อง

กำหนดสัดส่วน (Proportion)

- คำนำเรื่อง 1 ใน 4
- เนื้อเรื่อง 2 ใน 4
- สรุป 1 ใน 4

หลักการเขียนบท

1. ทักษะที่ได้จากงานเขียน ต้องเป็นทักษะในทางสร้างสรรค์
2. ใช้ภาษาที่ง่าย ใช้ภาษาพูด ไม่ยืดเยื้อ ใช้คำง่ายๆ ประโยคสั้น ๆ เสนอข้อมูลตัวเลขให้น้อยที่สุด
3. ควรเขียนบททำให้เกิดความน่าสนใจ เชิญชวนให้ผู้ฟังสนใจและติดตาม เนื้อเรื่องควรให้สาระและรายละเอียดแก่ผู้ฟังรวมทั้งให้ภาพพจน์ พยายามให้บทความนั้นตอบปัญหาในเรื่องที่จะพูดถึงอาจจะกล่าวถึงเกร็ดที่น่าสนใจหรือแทรกเรื่องตลกขบขันบ้าง ส่วนตอนจบควรเขียนให้จบอย่างมีความหมายให้ผู้ฟังได้รับรู้และครุ่นคิด และประทับใจ

การออกอากาศรายการบทความ

ก่อนที่จะออกอากาศหรือบันทึกเทป ผู้ดำเนินรายการจะต้องตรวจบทที่จะอ่านให้แน่ใจเสียก่อน อาจจะทำเครื่องหมายเพื่อช่วยให้การออกอากาศมีคุณภาพยิ่งขึ้น และถ้าทำได้ควรออกเสียงแบบ “พูดคุย” มากกว่าการ “อ่าน” ด้วยความเร็วพอประมาณ (นาทีละ 8 บรรทัด หรือ 140-150 คำ)

ลักษณะของรายการบทความที่เสนอทางวิทยุกระจายเสียงมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. เป็นรายการบทความ
2. เป็นรายการบทความที่ประกอบในรายการสารคดี
3. เป็นรายการบทความที่แทรกในรายการนิตยสารทางอากาศ

รายการสนทนา (Conversational Programme)

รายการสนทนา เป็นรายการวิทยุกระจายเสียงที่เสนอการพูดคุยของบุคคลในรายการตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ฟังโดยตรง โดยผู้ร่วมการสนทนานั้นจะมีเพียง 2-3 คน และต่างมีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ฟังในลักษณะใกล้เคียงกัน ทั้งนี้จะมีผู้หนึ่งทำหน้าที่นำการสนทนานั้นไปสู่เป้าหมาย

ข้อดีของรายการสนทนา

1. รายการสนทนามีความหลากหลาย (Variety) ในระหว่างการสนทนานั้นย่อมมีการสลับเสียงของกลุ่มสนทนาโดยธรรมชาตินอกจากนั้นในรายการสนทนายังสามารถใส่เนื้อหาหลายเรื่องอยู่ในรายการเดียวกัน ทำให้มีความหลากหลายของเรื่องที่เสนออีกด้วย
2. รายการสนทนามีความเป็นกันเองกับผู้ฟัง โดยน้ำเสียงและลีลาของการสนทนาจะทำให้ผู้ฟังรับเนื้อหาสาระไปโดยไม่รู้ตัวและมีความรู้สึกเหมือนนั่งอยู่ในวงสนทนาด้วย
3. รายการสนทนาสามารถสร้างความเชื่อถือให้กับผู้ฟังได้สูง เนื่องจากได้รับข้อมูลข่าว

สารในเรื่องเดียวกันจากบุคคลผู้รู้หลายคนเหมือนได้รับการยืนยันจากบุคคลเหล่านั้น เพราะในหลักการของรายการสนทนานั้นจะได้เนื้อหาและแนวคิดในทางเดียวกันหรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

การสนทนามี 3 แบบ คือ

1. การสนทนาโดยเจ้าหน้าที่ของสถานี ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นการเตรียมบทโครงร่างไว้ล่วงหน้าแล้วใช้เสียงของเจ้าหน้าที่สถานีพูดคุยตามบทสนทนา

2. เจ้าหน้าที่สถานีสนทนากับวิทยากร ซึ่งวิทยากรต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ในเรื่องที่สนทนา โดยนอกจากจะต้องเป็นผู้นำการสนทนาให้มีชีวิตชีวาแล้ว ยังเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลเนื้อหาสาระแก่ผู้ฟังพร้อมกันไปด้วย การสนทนาในลักษณะนี้นิยมจัดเพื่อให้สาระเรื่องหนึ่งเรื่องใดเพียงเรื่องเดียว

3. การสนทนาโดยคู่สนทนาเป็นวิทยากรด้วยกัน การสนทนาแบบนี้ผู้จัดรายการจะเลือกเนื้อหาที่จะเสนอผู้ฟัง และเลือกผู้รู้มาจัดเป็นรายการสนทนา ซึ่งอาจทำได้เป็น 2 ลักษณะ คือ เจ้าหน้าที่จะทำหน้าที่นำการสนทนาและทำหน้าที่เชื่อมโยงประเด็นการสนทนาให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือลักษณะที่ 2 อาจทำได้โดยวิทยากรเป็นผู้สนทนาโดยตรง เจ้าหน้าที่สถานีมีบทบาทเพียงการกล่าวนำรายการและแนะนำวิทยากรที่ร่วมการสนทนาในรายการเท่านั้น จากนั้นก็จะไปสู่วิทยากรที่จะสนทนากันจนจบรายการ โดยคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่ในการนำการสนทนาไปสู่จุดหมาย

การผลิตรายการสนทนา

การเลือกเรื่อง ผู้จัดรายการจะเลือกเรื่องที่น่าสนใจ จากข่าวสารนำเสนอโดยสื่อมวลชนอื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์

การเลือกบุคคลร่วมการสนทนา

- ถ้าเป็นการสนทนาของเจ้าหน้าที่สถานี มักจัดเจ้าหน้าที่ไว้โดยเฉพาะเพื่อจะได้คุ้นเคยลีลาสนทนาซึ่งกันและกัน สามารถเตรียมงานร่วมกันได้ และเป็นที่คุ้นเคยของผู้ฟังด้วย
- ถ้าคู่สนทนาเป็นเจ้าหน้าที่สถานีกับวิทยากร เจ้าหน้าที่สถานีจะเลือกผู้รู้เรื่องดีและติดต่อมาร่วมการสนทนา และนัดหมายเพื่อการบันทึกล่วงหน้า
- การสนทনারะหว่างวิทยากรด้วยกัน ผู้ผลิตจะติดต่อไปยังวิทยากร แล้วชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ทราบ และจัดวิทยากรคนหนึ่งให้เป็นผู้นำสนทนา ถ้าเป็นรายการเฉพาะด้าน เช่น กฎหมาย เกษตร ฯลฯ วิทยากรจะเป็นผู้คิด ผลิตรายการและเตรียมเนื้อหา ส่วนผู้ผลิตนั้นจะมีหน้าที่ประสานงาน การประกาศนำ และปิดรายการ รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะ

การศึกษารายละเอียดของเรื่อง การศึกษารายละเอียดของเรื่องที่จะสนทนานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง การหาข้อมูลอาจจะหาได้จากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่รู้เรื่อง

นั่นดี หลังจากนั้นจึงนำเอาข้อมูลนั้นมาผูกเป็นเรื่องราวสำหรับการสนทนา ในการศึกษา ข้อมูลจะต้องศึกษาจากหลายๆ ที่เพื่อให้เกิดความถูกต้องและเป็นกลาง เพราะการให้ข้อมูลที่ ผิดพลาดแก่ผู้ฟังจะทำให้ รายการไม่เป็นที่เชื่อถือ

การเตรียมบทหรือโครงร่างสนทนา ในการสนทนานิยมเตรียมโครงร่างการสนทนา มากกว่าที่จะจัดทำเป็นบทสนทนาที่สมบูรณ์ แต่ถ้าหากเป็นรายการที่คู่สนทนาเป็นเจ้าหน้าที่ที่ต้องใช้บทสนทนาที่สมบูรณ์ เพราะเจ้าหน้าที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ตนพูด แต่ผู้เชี่ยวชาญในด้านการนำเสนอ การเตรียมบทสนทนาจะต้องเขียนเพื่อพูดไม่ใช่เขียนเพื่ออ่าน ภาษาที่ใช้ต้องง่ายต่อการเข้าใจไม่ใช่คำสันธานให้ยุ่งยากและไม่ควรให้การสนทนาแต่ละช่วงยาวมาก เพราะจะกลายเป็นการบรรยาย บทสนทนาที่เขียนควรให้คู่สนทนาได้เรียกชื่อซึ่งกันและกันบ้างเพื่อให้ผู้ฟังนึกออกว่าใครกำลังพูดอยู่

การนัดหมายเวลา การนัดหมายเป็นสิ่งที่จะต้องทำเป็นอย่างยิ่งเพราะคู่สนทนาจะต้องมีเวลาเพื่อการซ้อมโครงร่างการสนทนา

การเริ่มต้นรายการสนทนา ผู้ประกาศกล่าวนำรายการ โดยการแนะนำเรื่องและผู้สนทนาให้ฟังรับทราบ แล้วจึงเริ่มการสนทนาโดยคู่สนทนาคนใดคนหนึ่ง หากคู่สนทนาเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานี รายการจะเริ่มโดยคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการและเปิดประเด็นการสนทนา หากเป็นการสนทนาของเจ้าหน้าที่ของสถานีกับวิทยากร เจ้าหน้าที่คนนั้นจะเป็นผู้กล่าวนำรายการและแนะนำวิทยากรก่อนที่จะเปิดประเด็นการสนทนา

การดำเนินการสนทนา หากรายการสนทนานั้นมีบทสนทนาคู่สนทนาจะต้องพยายามตีบทให้แตกและเสนอด้วยลีลาการพูดของตนเองตามบทนั้น ถ้าหากมีเค้าโครงไว้คู่สนทนาจะต้องดำเนินการสนทนาให้เป็นไปตามเค้าโครงนั้น การสนทนาแต่ละประเด็นจะต้องมีความชัดเจนก่อนที่จะไปยังประเด็นต่อไป นอกจากนี้ควรจะเรียกชื่อคู่สนทนาบ้าง หรือถ้ามี ผู้สนทนามากกว่า 2 คน ควรเอ่ยชื่อทุกครั้งเพื่อให้ผู้ฟังได้ทราบว่าเสียงใคร

เมื่อจบการสนทนาแล้ว ผู้ประกาศหรือเจ้าหน้าที่ควรกล่าวปิดรายการโดยแจ้งเรื่องและชื่อผู้ร่วมการสนทนาให้ผู้ฟังได้ทราบอย่างชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง รวมทั้งกล่าวขอบคุณผู้ร่วมสนทนาเป็นการปิดรายการ

รายการสัมภาษณ์ (Interviewing Programme)

รายการสัมภาษณ์ คือ รายการที่ออกอากาศด้วยการเสนอการพูดคุย ชักถาม และตอบปัญหาข้อข้องใจของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยผู้ทำหน้าที่ถามแทนผู้ฟังเพื่อการถ่ายทอดแนวความคิด ความรู้ ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้สึกของผู้ร่วมรายการไปสู่ผู้ฟังโดยตรง ทั้งนี้ต้องมี

วัตถุประสงค์และหัวข้อของการพูดคุยนั้นอย่างชัดเจนด้วย ซึ่งตามหลักจิตวิทยานั้น มนุษย์มีนิสัยชอบฟังคนคุยกัน ยิ่งเป็นบุคคลที่เรารู้จักหรือบุคคลสำคัญหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงก็ยิ่งให้ความสนใจมากขึ้น และยังถ้าเรื่องที่สัมภาษณ์นั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจก็ยิ่งทำให้มนุษย์เราอยากรู้อย่างยิ่ง

ลักษณะของการจัดรายการสัมภาษณ์

ในการจัดรายการสัมภาษณ์ทางวิทยุกระจายเสียงนั้น อาจจะแบ่งลักษณะการจัดออกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การสัมภาษณ์ออกอากาศรายการสด โดยเชิญผู้ให้สัมภาษณ์มายังห้องส่งกระจายเสียงแล้วดำเนินการสัมภาษณ์ออกอากาศ วิธีการนี้นิยมใช้ในกรณีเร่งด่วนที่ไม่สามารถบันทึกเสียงล่วงหน้าได้ หรืออาจจะต้องรอข้อมูลล่าสุดเพื่อการออกอากาศให้ทันเหตุการณ์
2. การสัมภาษณ์ด้วยการบันทึกเสียงล่วงหน้าในห้องบันทึกเสียง ทำได้โดยการเชิญผู้ให้สัมภาษณ์มาบันทึกเสียงในห้องบันทึกเสียงก่อนการออกอากาศ วิธีนี้จะช่วยให้ได้คุณภาพเสียงที่ดีและสามารถแก้ไขตัดต่อให้การสัมภาษณ์นั้นอยู่เวลาและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
3. การสัมภาษณ์ด้วยการบันทึกเสียงนอกสถานที่ เป็นวิธีที่ใช้มากที่สุดขณะนี้ โดยวิธีนี้ผู้สัมภาษณ์จะเดินทางไปพบและสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ ณ สถานที่ที่นัดหมายหรืออาจจะเป็นการพบและสัมภาษณ์โดยมิได้นัดหมายมาก่อน
4. การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ เหมาะสำหรับรายการข่าวที่เร่งด่วน โดยผู้สัมภาษณ์จะติดต่อไปยังผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์พร้อมทั้งบันทึกเทปจากโทรศัพท์

ประเภทของรายการสัมภาษณ์

1. การสัมภาษณ์บุคคลผู้รู้เรื่องดี เป็นการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในเรื่องราวข่าวสาร หรือความคิดเห็นที่ผู้ฟังสนใจ
2. การสัมภาษณ์บุคคลสำคัญหรือบุคคลที่อยู่ในความสนใจของผู้ฟังอยู่แล้ว เพื่อให้ผู้ฟังได้รู้เรื่องส่วนตัว แนวคิด หรือทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นหลัก
3. การสัมภาษณ์เชิงสารคดี เป็นการสัมภาษณ์เรื่องราวที่สนองความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ เช่น สัมภาษณ์คนที่ออกลูกแฝด 5 คน
4. การสัมภาษณ์กลุ่ม เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลายฝ่ายเสนอต่อผู้ฟัง อาทิ การสัมภาษณ์ปัญหาค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ อาจจะสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้นำแรงงาน และนายจ้าง
5. การสัมภาษณ์คนเดินถนนทั่วไป เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่เจาะจงผู้ให้สัมภาษณ์ วัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นหรือปฏิกิริยาของประชาชนต่อปัญหาใดปัญหาหนึ่งซึ่งกำลังเป็นข้อถกเถียงและเป็นที่น่าสนใจของประชาชน เช่น ปัญหาราคาน้ำมัน

รูปแบบของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ทางวิทยุกระจายเสียงสามารถแบ่งรูปแบบการสัมภาษณ์ออกได้เป็น 3 รูปแบบด้วยกันคือ

1. **การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ** เป็นการสัมภาษณ์ที่จัดทำเป็นบทถาม-ตอบไว้ล่วงหน้าเหมาะสำหรับผู้ที่ไม่ชำนาญในการพูดถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการสัมภาษณ์เนื้อหาในแนวลึกข้อมูลที่ได้สามารถใช้อ้างอิงเป็นหลักฐานได้เพราะได้มีการเตรียมประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี แต่การสัมภาษณ์แบบนี้มักจะขาดธรรมชาติของการพูดคุยเนื้อหาสาระจะอยู่ในกรอบที่กำหนดไว้เท่านั้น

2. **การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ** เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่ได้นัดแนะล่วงหน้า เมื่อขออนุญาตแล้วก็สัมภาษณ์ทันที การพูดคุยจะเป็นธรรมชาติเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมได้มาก และจะเปิดกว้างสำหรับประเด็นที่จะซักถาม แต่ข้อมูลที่ได้จะใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงไม่ได้ อาจจะไม่ได้ผลตามที่ต้องการถ้าหากผู้ให้สัมภาษณ์หรือผู้สัมภาษณ์ไม่มีปฏิภาณไหวพริบหรือเป็นคนพูดไม่เก่ง และไม่มีประสบการณ์มากพอ

3. **การสัมภาษณ์แบบกึ่งเป็นทางการ** การสัมภาษณ์แบบนี้เป็นการรวมเอาข้อดีของการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการไว้ด้วยกัน คือมีการกำหนดกรอบของประเด็นไว้แต่ไม่ได้เตรียมเป็นบทถามตอบ

บุคคลที่มีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำตอบที่ผู้ฟังสนใจอยากรู้ว่าจะจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ บุคคลสำคัญ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการ และประชาชนทั่วไป

2. ผู้สัมภาษณ์ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการป้อนคำถามและดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์โดยอาจจะเป็นผู้สื่อข่าวหรือผู้ผลิตรายการก็ได้

3. ผู้ฟัง หมายถึง ผู้ฟังวิทยุทั่วไปเป็นบุคคลสำคัญในรายการสัมภาษณ์ที่ผู้จัดต้องคำนึงถึง ทั้งด้านการจัดเนื้อหาที่เหมาะสม ภาษาที่ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย

การผลิตรายการสัมภาษณ์

1. การศึกษาค้นคว้า ผู้สัมภาษณ์จะเลือกเรื่องที่จะสัมภาษณ์ โดยศึกษาค้นคว้ารายละเอียดของเรื่องนั้นๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และหาบุคคลที่จะให้สัมภาษณ์ในเรื่องนั้น เรื่องดังกล่าวจะต้องเป็นเรื่องที่น่าสนใจหรือเป็นเรื่องสำคัญ

2. **ขั้นเตรียมการ**

2.1 เตรียมเรื่องและคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์

2.2 เตรียมบุคคลที่จะให้สัมภาษณ์ โดยการนัดหมายเวลาให้ชัดเจน ควรนัดหมายให้ ผู้

ให้สัมภาษณ์มาก่อนเวลาไม่น้อยกว่า 30 นาที

2.3 การเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์ ควรสร้างความเป็นกันเองกับผู้ให้สัมภาษณ์ และชี้แจงให้ผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจสัญญาณต่างๆ ในการผลิตรายการ

3. ขั้นตอนการสัมภาษณ์

4. การตัดต่อ เมื่อสัมภาษณ์เสร็จสิ้นแล้วจะต้องตรวจสอบเทปดูความเรียบร้อย ควรตัดต่อเทปในกรณีที่ มีการพูดผิด คำพูดไม่เหมาะสมกับการออกอากาศ เรื่องราวไม่น่าสนใจ และให้ได้เวลาตามที่กำหนด

5. การเสนอรายการสัมภาษณ์

5.1 เสนอเป็นรายการสัมภาษณ์ตลอดทั้งรายการ ในกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์คนเดียว ความยาวของรายการประมาณ 10-15 นาที และหากเป็นการสัมภาษณ์กลุ่มโดยจัดเสนอเป็นรายการประจำ ความยาวของรายการประมาณ 30 นาที

5.2 เสนอเป็นเทปแทรกประกอบในรายการสารคดี หรือนิตยสาร การสัมภาษณ์ที่ใช้แทรกในรายการนี้จะมี ความยาวประมาณ 3-5 นาที

รายการอภิปราย (Discussion Programme)

รายการอภิปรายเป็นรายการวิทยุที่จัดขึ้นเพื่อเสนอการพูดคุยในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์ ให้ข้อคิดเห็นหรือให้ข้อมูลข่าวสารในแง่มุมต่างๆ ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังได้ ข้อมูลจากหลายแหล่งเป็นข้อเปรียบเทียบในการตัดสินใจในความคิดรวบยอดของตน รายการ อภิปรายนี้นิยมจัดให้มีบุคคลในรายการตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปแต่จะไม่นิยมให้เกิน 4 คน รายการแบบนี้ ไม่มีบทแต่จะมีการซักซ้อมกันไว้ก่อนเล็กน้อยพอให้ผู้ร่วมรายการทราบคร่าวๆ ว่าตนจะต้องพูด ถึงเรื่องอะไร

ประเภทของรายการอภิปรายทางวิทยุกระจายเสียง

การแบ่งประเภทของรายการอภิปรายทางวิทยุกระจายเสียง มีลักษณะการแบ่งอยู่ หลายลักษณะ ซึ่งที่นิยมกันจะมี 2 ลักษณะใหญ่ คือ

1. แบ่งตามประเภทของการอภิปราย

1.2 การอภิปรายโดยผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญหลายคน วิธีการนี้ผู้จัดจะเลือกหัวเรื่องที่ น่า สนใจและเชิญผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นมาอภิปรายให้ผู้ฟังได้ทราบถึงข้อคิดเห็นและทัศนคติ ในแง่มุมต่างๆ

1.3 การอภิปรายโดยผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญเพียงคนเดียว การอภิปรายในลักษณะนี้จะมี ผู้อภิปรายซักถามหลายคนโดยมีผู้ดำเนินรายการอภิปรายเช่นเดียวกัน แต่หน้าที่ของผู้ดำเนิน

รายการนั้นเป็นเพียงการดูแลให้ผู้ร่วมรายการทุกคนมีโอกาสอภิปรายซักถามได้เท่าเทียมกัน

1.4 การอภิปรายโดยผู้ฟังเป็นผู้ตั้งประเด็นถาม โดยเชิญผู้ร่วมการอภิปราย 3-4 คน ที่มีความคิดเห็นต่างกัน และให้ผู้ฟังในห้องส่งเป็นผู้ตั้งคำถามหรือให้ผู้ฟังโทรศัพท์มาถามได้ ผู้ดำเนินการอภิปรายจะทำหน้าที่คัดเลือกคำถามหรือบางสถานีอาจจะจัดผู้ร่วมรายการอภิปรายประจำก็ได้

2. แบ่งตามลักษณะการจัดสถานที่เพื่ออภิปราย

2.1 การอภิปรายโต๊ะกลม (Round Table Discussion) ซึ่งผู้ร่วมการอภิปรายจะนั่งกันรอบโต๊ะกลม และมีไมโครโฟนวางอยู่ตรงกลาง โดยจะเป็นหัวข้อคำถามเดียวกับที่ผู้อภิปรายแต่ละคนทราบเรื่องนั้นดีเป็นผู้ตอบ

2.2 การอภิปรายแบบแพนเนล (Panel Discussion) ซึ่งมีลักษณะที่มีผู้อภิปรายนั่งเรียงกันเป็นแนวเดียว โดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายนั่งตรงกลาง หัวข้อคำถามในแต่ละคนอาจจะแตกต่างกัน

2.3 การอภิปรายแบบฟอรัม (Forum Discussion) เป็นรูปแบบการอภิปรายในหัวข้อที่กำหนด โดยมีผู้ร่วมการอภิปรายมีอาชีพหรือประสบการณ์อย่างเดียวกัน

2.4 การอภิปรายทางไกล (Tele Discussion) เป็นการอภิปรายที่ผู้อภิปรายที่ใช้สถานที่อภิปรายต่างสถานที่ในเวลาเดียวกัน

การผลิตรายการอภิปราย

บุคคลในรายการอภิปราย

1. ผู้ฟัง (Audience หรือ Listener) หมายถึงผู้ฟังรายการวิทยุ เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเรื่องที่จะอภิปราย เพราะผู้จัดจะต้องยึดความสนใจของผู้ฟังเป็นเกณฑ์ รวมทั้งเลือกเชิญผู้เชี่ยวชาญที่จะให้ข้อมูลที่ผู้ฟังต้องการได้

2. ผู้อภิปรายหรือผู้เชี่ยวชาญ (Expert) เป็นผู้มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารหรือทัศนะส่วนตัวรวมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์ในปัญหานั้นๆ

3. ประธานหรือผู้ดำเนินการอภิปราย (The Chairman Moderator) เป็นผู้กำหนดการอภิปรายของบุคคลในรายการ โดยธรรมชาติแล้วประธานหรือผู้ดำเนินการอภิปรายนี้จะเป็นตัวแทนของผู้ฟังโดยตรงมากกว่าจะเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร

การเลือกเรื่องที่จะอภิปราย

เรื่องที่น่าสนใจควรเป็นเรื่องที่กำลังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ถกเถียงกันในสังคมซึ่งผู้ฟังอยากรู้อยากเห็น โดยเรื่องที่น่าสนใจไม่จำเป็นที่จะเป็นเรื่องใหญ่เสมอไป อาจจะเป็นเรื่องใกล้ตัวหรือเรื่องเฉพาะกลุ่มก็ได้ แล้วจึงศึกษาสภาพปัญหาข้อถกเถียงหรือจุดที่คนสนใจ พร้อม

ทั้งเตรียมประเด็นการอภิปรายไว้ล่วงหน้า

การเชิญผู้ร่วมการอภิปราย

ผู้ร่วมการอภิปรายจะต้องเป็นผู้รูเรื่องนั้นดี เป็นผู้ที่พูดเก่งและมีเหตุผลน่าเชื่อถือ และหากเป็นบุคคลสำคัญหรืออยู่ในความสนใจของผู้ฟังก็ยิ่งจะทำให้รายการน่าสนใจมาก ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้ผลิตรายการอภิปรายต้องพิจารณา ดังนี้

1. ควรเชิญผู้ร่วมอภิปรายอย่างน้อย 2 คน แต่ไม่เกิน 4 คน เพราะสะดวกในการนัดหมาย และหากมากคนเกินไปความคิดจะซ้ำๆ กัน
2. ควรเชิญผู้อภิปรายที่มีแนวคิดที่แตกต่างกันเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกกับการฟัง
3. ในกรณีการอภิปรายที่เชิญผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขามาร่วมการอภิปรายในเรื่องที่กำหนดนั้น มักนิยมที่จะเชิญในสาขาละ 1 คน เพราะจะได้กระจายหลายๆ สาขา
4. ในการเชิญผู้อภิปรายนั้นควรติดต่ออย่างไม่เป็นทางการก่อนเพื่อที่เราจะได้รับทราบข้อมูลเบื้องต้น หรือหากได้รับการปฏิเสธก็อาจจะขอคำปรึกษาว่าควรเชิญผู้ใด แล้วจึงจะทำหนังสือติดต่ออย่างเป็นทางการพร้อมทั้งแจ้งนัดหมายการบันทึกเสียงและสถานที่บันทึกเสียงให้ชัดเจน ควรนัดหมายล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน

หลักการในการอภิปราย

1. ใช้ภาษาที่ง่ายตามธรรมชาติของการพูดคุย ใช้ประโยคที่สั้นและหากมีคำเฉพาะควรจะมีการอธิบายความหมาย
2. พูดให้ชัดถ้อยคำ ไม่พูดปราศรัยเย็นเยื่อ
3. ฟังการพูดของผู้อภิปรายคนอื่นเพื่อการอภิปรายเสริมต่อได้ทันทั่วทั้งโดยไมยื้อประเด็นที่ได้พูดไปนานแล้ว
4. พยายามพูดแบบสนทนาและสร้างบรรยากาศขบขันตามโอกาสอันควร และหากผู้ร่วมรายการอภิปรายพูดขบขันก็หัวเราะได้ตามธรรมชาติ
5. หากไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของผู้ร่วมการอภิปราย ก็ไม่ควรวิรโรที่จะแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลและมีความสุภาพ
6. ไม่ควรพูดแข่งกัน เพราะผู้ฟังไม่สามารถเห็นผู้พูดจึงสามารถจำผู้พูดได้จากการพูดเท่านั้น
7. ใช้กระดาศบันทึกแนวความคิดและจุดที่จะพูด
8. พยายามพูดเพื่อตอบคำถามที่ผู้ฟังอยากรู้อยากถาม

การดำเนินการอภิปราย

รายการอภิปรายสามารถจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ การกล่าวนำรายการการอภิปราย

และการสรุป

การกล่าวนำรายการ ผู้ดำเนินรายการจะเป็นผู้กล่าวเปิดรายการ โดยการอธิบายในเรื่องที่จะอภิปรายแนะนำผู้ร่วมรายการอย่างละเอียด นอกจากชื่อนามสกุลและตำแหน่งหน้าที่แล้ว ควรจะพูดถึงประสบการณ์ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะอภิปราย ก็จะทำให้ผู้ฟังมีความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

การอภิปราย ผู้ดำเนินการอภิปรายจะเริ่มประเด็นการอภิปรายตามที่ได้เตรียมการไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมรายการแต่ละคนได้มีโอกาสในการให้ข้อคิดเห็น โดยตัดเทียมกัน คอยระวังไม่ให้การอภิปรายออกนอกประเด็นและซักถามเพิ่มเติม ผู้ดำเนินการอภิปรายจะต้องวางตัวเป็นกลางไม่แสดงความคิดเห็นของตน ต้องระมัดระวังมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดผูกขาดการพูด และพยายามแก้ปัญหาในระหว่างการอภิปรายด้วย นอกจากนี้เมื่อจะหมดเวลาจะต้องเตือนผู้อภิปรายโดยเขียนข้อความล่วงหน้าเพื่อให้ผู้อภิปรายได้สรุปหรือพูดความสำคัญได้ครบถ้วน

การสรุป ในการสรุปการอภิปรายนั้น ผู้ดำเนินการอภิปรายจะต้องทำหน้าที่ในการสรุป เพื่อให้ผู้ฟังสามารถจับใจความสำคัญหรือแนวความคิดที่สำคัญของผู้ร่วมการอภิปรายซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

1. สรุปเมื่อแต่ละคนพูดจบประเด็นแล้วเพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดของผู้ร่วมการอภิปราย
2. สรุปเมื่อจบประเด็นการอภิปรายแต่ละประเด็น เพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดรวมของประเด็นนั้นในแง่มุมต่างๆ
3. สรุปเมื่อจบเรื่อง เพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดรวมและรายละเอียดที่สำคัญของเรื่องที่อภิปรายนั้น

การเสนอรายการอภิปราย

1. การเสนอรายการอภิปรายโดยตรง จะมีความยาวตั้งแต่ 30 นาทีขึ้นไปจนถึง 2 ชั่วโมง โดยจัดเป็นรายการรายสัปดาห์โดยจะจัดในช่วงวันหยุดตอนกลางวันและเสนอในช่วงที่ผู้ฟังมีเวลาว่างในการฟัง แต่ถ้าเป็นการอภิปรายสำหรับคนเฉพาะกลุ่มอาจจัดเป็นเวลาเฉพาะที่เหมาะสมกับกลุ่มคนฟังนั้น
2. การเสนอรายการอภิปรายเพื่อแทรกในรายการนิเทศสารหรือสารคดีนั้น จะมีความยาว 7-8 นาที เป็นการอภิปรายในเรื่องง่ายๆ และหาวิทยากรได้ง่าย เสนอเนื้อหาเป็นส่วนหนึ่งของรายการเท่านั้น

รายการสารคดี

รายการสารคดี เป็นรายการที่บรรยายหรือพรรณนาถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดตั้งแต่ต้นจนจบหรืออาจจะเป็นการแจกแจงปัญหาใดปัญหาหนึ่งอย่างลึกซึ้ง โดยมีความมุ่งหมายที่จะแจ้งข่าวสารหลักฐานข้อมูลต่างๆ แก่ผู้ฟังเป็นขั้นตอนตามลำดับ หรือเพื่อจูงใจให้ผู้ฟังมีความเห็นคล้อยตามและตระหนักในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้เรื่องที่นำมาเสนอนั้นจะต้องเป็นเรื่องจริง ในการนำเสนอ นั้นสามารถนำเสนอได้หลายรูปแบบเพื่อมิให้เกิดความเบื่อหน่าย ให้ทั้งความบันเทิงและความรู้

ประเภทของสารคดี

สารคดีแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สารคดีแบบเบาสมอง (Feature) สารคดีชนิดนี้ไม่ต้องการเนื้อหาละเอียดลึกซึ้งและหนักสมองนัก เสนอเพียงเรื่องราวกว้างๆ พอเข้าใจ ด้วยรูปแบบที่ค่อนข้างจะให้ความบันเทิง เช่น ละคร สันทนา บทความ สารคดีประเภทนี้ ได้แก่

1.1 สารคดีทั่วไป (General Feature) สารคดีประเภทนี้เนื้อหาเปิดกว้าง ไม่เฉพาะเจาะจงว่าจะต้องเป็นเรื่องของมนุษย์ พืช สัตว์ ที่อยู่ในความสนใจของผู้ฟัง

1.2 สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ (Special Occasion Feature) สารคดีประเภทนี้ผลิตได้ในทุกโอกาสพิเศษ เช่น ในวันสำคัญต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ความรู้และความบันเทิงแก่ผู้ฟังเป็นสำคัญ เช่น สารคดีวันต้นไม้แห่งชาติ

1.3 สารคดีท่องเที่ยว (Touring Feature) จะมีเนื้อหาเน้นในเรื่องการท่องเที่ยว ในสถานที่ต่างๆ ได้แก่ ประวัติ จุดที่น่าสนใจ วิถีเดินทาง ค่าใช้จ่าย ที่พัก และสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เป็นการให้ข้อมูลทุกด้านแก่ผู้ฟัง

1.4 สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ (Historical Feature) สารคดีประเภทนี้จะเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตอย่างคร่าวๆ ใช้เวลาในการนำเสนอไม่ยาวนานกว่าประมาณ 10-15 นาที

2. สารคดีแบบเข้มข้น (Documentary) เป็นสารคดีที่เสนอเนื้อหาในข้อเท็จจริงที่ละเอียดลึกซึ้งทุกแง่มุม แต่ละตอนจะใช้รูปแบบในการผลิตที่ค่อนข้างจริงจังเพื่อให้สารคดีเรื่องนั้นน่าเชื่อถือ ส่วนใหญ่ใช้วิธีสัมภาษณ์ บรรยาย รายงานนอกสถานที่ สันทนา และใช้เสียงประกอบจากเสียงจริงที่บันทึกไว้ รายการสารคดีประเภทนี้จะมีความยาวประมาณ 30 นาที และจะต้องดึงดูดความสนใจของผู้ฟังด้วยเทคนิคการผลิตที่มีเสียงจริงประกอบมากที่สุด สารคดีประเภทนี้ ได้แก่

1.1 สารคดีเชิงวิเคราะห์ (Investigative Documentary) สารคดีประเภทนี้จะมีเนื้อหาละเอียดลึกซึ้งในปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ เช่น สารคดีเรื่องปัญหาของวัยรุ่น

1.2 สารคดีเชิงข่าว (News Documentary) เป็นการนำเอาข่าวใดข่าวหนึ่งซึ่ง

ประชาชนสนใจมาผลิตเป็นสารคดีเชิงข่าว

ขั้นตอนของการผลิตสารคดี

เมื่อต้องการผลิตรายการสารคดี ผู้ผลิตรายการจะต้องมีการวางแผนเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วางโครงเรื่อง โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายที่วางไว้ว่า เพื่อใคร เพื่ออะไร เพื่อกำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอโดยคร่าวๆ ว่า ควรจะกว้างและลึกขนาดไหนจึงจะพอเหมาะกับจุดมุ่งหมายนั้นและตรงตามวัตถุประสงค์ แล้วลำดับขั้นตอนของเรื่องนั้นตั้งแต่ต้นจนจบว่าจะไรก่อนอะไรหลัง ส่วนไหนจะใช้รูปแบบใด เช่น เป็นการสัมภาษณ์ เป็นการรายงานเหตุการณ์ เป็นรูปบทความหรือละคร เป็นต้น

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูล สำหรับข้อมูลที่จะต้องใช้เป็นวัตถุดิบซึ่งอาจจะได้จากการค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากผู้รู้โดยการสัมภาษณ์ หรือจากเรื่องจริงที่มีผู้เก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อให้ได้ข้อมูลครบตามที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1

ขั้นที่ 3 เขียนเค้าโครงเรื่องย่อ ทั้งนี้โดยพิจารณาข้อมูลที่ได้มาเพื่อให้เนื้อหาอยู่ในแนวที่ต้องการ

ขั้นที่ 4 ตัดต่อข้อมูลที่ได้ เนื่องจากข้อมูลที่รวมมาได้นั้นเป็นเพียงวัตถุดิบ จะต้องนำมาเลือกเอาเฉพาะส่วนที่ต้องการให้สมดุลกับความยาวของรายการ (Duration) หากข้อมูลเป็นเทปก็ทำการตัดต่อให้เรียบร้อยสมบูรณ์

ขั้นที่ 5 ลงมือเขียนบท รายการสารคดีที่ดีควรมีเสียงจริง (actuality commentary) ให้มากที่สุด และมีบทบรรยายหรือการดำเนินเรื่อง (Narration) น้อยๆ พร้อมกับจัดเสียงทั้งเสียงพูด เสียงดนตรี และเสียงประกอบให้กลมกลืนน่าฟัง

การดำเนินเรื่องของรายการสารคดีทุกประเภทนั้น โดยปกติจะมีอยู่ 4 แบบ คือ

1. แบบใช้เสียงรวม (Multi-Voice Feature) คือ มีผู้เล่าหรือผู้เสนอรายการมากกว่า 1 เสียง อาจจะเป็นในรูปของการคุยกันแล้วสลับเสียงประกอบและอื่นๆ ตามที่วางโครงร่างไว้
2. แบบใช้เสียงจริง (Documentary Feature) รายการจะมีเทปจากการสัมภาษณ์รายงานข่าว หรือเสียงประกอบอื่นๆ เป็นจุดสำคัญ และมีผู้เล่า (Narration) หรือผู้เสนอรายการ (Presenter) เป็นผู้เชื่อมรายการ
3. แบบไม่มีผู้เล่า (Actuality Feature) เรื่องจะดำเนินไปเองโดยใช้เสียงจริงนำมาตัดต่อเรียงลำดับต่อกันไปเป็นเรื่องราวในตัวเอง
4. แบบละคร (Dramatised Feature) ลักษณะการดำเนินเรื่องในรูปแบบของละคร ตั้งแต่ต้นจนจบ โดยให้ข้อเท็จจริงทั้งหมดในเรื่องเดียว

รายการนิตยสารทางอากาศ

รายการนิตยสารทางอากาศ เป็นรายการที่ประกอบด้วยเรื่องย่อต่างๆ กันหลายเรื่อง หลายรสรวมอยู่ในการเดียวกัน วิธีการเสนอมีหลายรูปแบบ เรื่องย่อที่นำมาเสนอจะอยู่ในแนวเดียวกันหรือต่างแนวก็ได้ ถ้าเป็นเรื่องย่อที่อยู่ในแนวเดียวกันเรียกว่า Specialized magazine เช่น นิตยสารข่าว นิตยสารตรี ถ้าเป็นเรื่องทั่วไปต่างแนวกันเรียกว่า General magazine ความหลากหลาย รูปแบบ หลายเสียง เช่น เสียงพูด เสียงดนตรี เสียงประกอบ เสียงเหตุการณ์จริง วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของรายการนิตยสารมุ่งให้เกิดความหลากหลายด้วยรูป รส เสียง เพื่อแจ้งข่าวสาร โดยมีเทคนิคการผลิตที่มีชีวิตชีวา ฟังง่าย ๆ และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความบันเทิงควบคู่ไปด้วย

รายการนิตยสารมักจะเสนอในลักษณะของรายการโคดๆ ความยาวประมาณ 15-60 นาทีแล้วแต่เนื้อหาและความสนใจของผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย เช่น นิตยสารสำหรับแม่บ้านจะเสนอเนื้อหาที่กว้างในแง่มุมต่างๆ ที่ผู้หญิงสนใจและควรจะใช้เวลาในการนำเสนอ 60 นาทีได้ สำหรับนิตยสารข่าวนั้น เป็นการนำเสนอข่าวที่ไม่ใช่ข่าวหนักและไม่เจาะลึก หากนำเสนอทุกวันควรเสนอวันละ 30 นาที แต่หากนำเสนอสัปดาห์ละครั้งอาจใช้เวลา 60 นาที เป็นต้น

ประเภทของรายการนิตยสารทางอากาศ

นิตยสารข่าว (News Magazine) เป็นรายการที่มุ่งเสนอข่าว เหตุการณ์โดยทั่วไป สำหรับเนื้อหาของข่าวนั้นจะเป็นข่าวด้านใดก็ได้ไม่จำกัด แต่เนื้อหาที่เสนอจะต้องไม่หนัก มีการจัดวางเนื้อหาได้กลมกลืนกัน

1. นิตยสารเฉพาะเรื่อง (The Subject Magazine) เป็นรายการนิตยสารที่มุ่งเสนอเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เช่น รายการนิตยสารเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ จะมีสาระของวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ
2. นิตยสารเฉพาะกลุ่มผู้ฟัง (The Special Audience Magazine) เป็นรายการที่จัดขึ้นเพื่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ พิจารณาเลือกเรื่องที่เป็นที่สนใจของคนเฉพาะกลุ่ม เช่น รายการนิตยสารข่าวเกษตร กลุ่มผู้สนใจเรื่องนี้คือเกษตรกร
3. นิตยสารหลากหลาย (The Variety Magazine) รายการนิตยสารประเภทนี้มุ่งเพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญ มีเนื้อหาสาระบ้างแต่ไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนในการผลิตรายการนิตยสารทางอากาศ

1. เลือกประเภทของนิตยสาร โดยพิจารณาว่าจะผลิตรายการนิตยสารประเภทใด
2. เลือกเนื้อหา โดยเลือกให้ตรงตามลักษณะของนิตยสาร พิจารณาจากผู้ฟังว่าสนใจในเรื่องใด มีการวางแผน (Theme) ของนิตยสารไว้ก่อน การกำหนดแก่นนี้จะมี 2 ระดับ คือ แก่นกลาง หมายถึงเนื้อหาของรายการทุกตอนทุกครั้งจะต้องสอดคล้องกับความสนใจของผู้ฟังเสมอ จากนั้นจึงย่อยมาเป็นแก่นเฉพาะตอน (Sub Theme) คือกำหนดแนวขอบเขตของเนื้อหาในแต่ละตอน

แต่ละเรื่อง แคนตอนจะช่วยให้เนื้อหาแคบลงและเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3. เลือกหัวข้อเรื่อง รายการนิตยสารควรมีความยาว 30 นาที และมี 3-4 เรื่อง เพราะหากมีมากกว่านี้จะหลากหลายเกินไป ผู้ฟังอาจจะจับเนื้อหาไม่ได้

4. กำหนดรูปแบบของแต่ละเรื่อง รายการนิตยสารมีเนื้อหาสาระมากกว่า 1 เรื่องขึ้นไป และเนื้อหาแต่ละเรื่องนั้นก็ควรมีรูปแบบต่างกันไป เพื่อไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย เช่น เป็นละคร อภิปราย สารคดี สัมภาษณ์ พุดคุย เป็นต้น

5. บทเชื่อม การนำเรื่องต่างๆ มาจัดวางเรียงลำดับก่อนหลัง จำเป็นต้องมีบทเชื่อมโยงเรื่องเหล่านี้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างกลมกลืน

รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทความบันเทิง

รายการวิทยุประเภทความบันเทิง หมายถึง รายการที่มุ่งสร้างความรื่นเริงบันเทิงใจคลายความเครียด จึงมักเป็นรายการที่ไม่เน้นสาระทางวิชาการแต่จะมุ่งเสนอเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสบายใจมากกว่า

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่เหมาะสมในการให้บริการความบันเทิงหลายประการ ดังจะเห็นได้ว่านับแต่เริ่มการใช้วิทยุกระจายเสียงมาจนกระทั่งทุกวันนี้ มนุษย์ได้ใช้วิทยุกระจายเสียงไปทางด้านการให้ความบันเทิงตลอดมาเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะวิทยุกระจายเสียงมีลักษณะพิเศษเฉพาะบางประการที่เหมาะสมต่อการให้ความบันเทิง คือ

1. วิทยุเป็นสื่อที่ต้องอาศัย “เสียง” เป็นสำคัญ ผู้ผลิตรายการวิทยุจะต้องใช้ศิลปะที่สูงเพื่อผสมผสานเสียงต่างๆ เป็นภาพพจน์ เสียงต่างๆ ได้แก่ เสียงพูด เสียงดนตรี เสียงประกอบอื่นๆ ต้องสร้างขึ้นเพื่อสื่อความหมาย สร้างให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อให้ผู้ฟังสามารถสร้างจินตนาการได้
2. วิทยุกระจายเสียงเป็นเพื่อนแก้เหงาได้อย่างดี เพราะวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่สามารถเข้าไปหาผู้ฟังได้ถึงในบ้านและสามารถนำติดตัวไปได้ทุกหนทุกแห่ง
3. วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ผู้ฟังสามารถฟังไปด้วยและทำกิจกรรมอื่นไปพร้อมๆ กันด้วยก็ได้
4. สถานีวิทยุกระจายเสียงมีอยู่ทั่วไปทำให้ผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังเนื้อหาที่ตนเองพอใจได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด

ลักษณะการให้ความบันเทิงทางรายการวิทยุกระจายเสียง

รายการวิทยุกระจายเสียงสามารถนำเสนอได้หลายลักษณะ คือ

1. รายการที่มุ่งให้ความบันเทิงโดยตรง รายการบันเทิงในลักษณะนี้มีได้มีจุดประสงค์

เพื่อให้ใช้ความคิดหรือให้จดจำมากนัก บางครั้งนิยมชักจูงจิตใจและอารมณ์ของผู้ฟังให้หลุดไปจากโลกของความเป็นจริงชั่วขณะ เพื่อหนีให้พ้นจากภารกิจไปสู่โลกใหม่ที่มีแต่ความสุข ความหวัง เป็นการเปลี่ยนจากบรรยากาศเดิมเพื่อทำให้ลืมภารกิจ ลืมความทุกข์เก่าๆ อันเป็นการให้อาหารทางอารมณ์และทางใจ รายการที่มุ่งให้ความบันเทิงมีลักษณะดังนี้

- 1.1 เป็นรายการที่ไม่มุ่งเนื้อหาสาระทางวิชาการ
- 1.2 ไม่มุ่งให้ผู้ฟังเก็บไปขบคิดแก้ปัญหาหรือนำไปคิดวิเคราะห์หรือโต้แย้งกัน
- 1.3 เป็นเรื่องเบาๆ ที่มุ่งเสนอสิ่งละอันพันละน้อย
- 1.4 เป็นรายการที่สามารถสร้างอารมณ์ใหม่ให้เกิดขึ้น โดยลบอารมณ์เดิมที่มีอยู่
- 1.5 เป็นรายการที่ชักจูงอารมณ์และความรู้สึกให้อยากจะติดตามสิ่งที่ได้ฟังแล้วนั้น

ต่อไปอีก

2. รายการที่มุ่งให้ความบันเทิงเชิงสาระ รายการบันเทิงในลักษณะนี้มุ่งที่จะให้ทั้งความบันเทิงและสอดแทรกเนื้อหาสาระลงไปด้วย เพื่อให้เกิดความรู้ทางอ้อม เพื่อให้เป็นคติสอนใจ เพื่อชี้แนะและเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินไปพร้อมๆ กันด้วย

รูปแบบของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อความบันเทิงที่นิยมทำกันมีดังนี้

รายการเพลง (Music Programme)

รายการเพลง เป็นรายการที่ให้ความสำคัญกับเพลง เช่น กำหนดประเภทของเพลงที่จะเสนอ การเสนอเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับเพลง ซึ่งผู้ฟังจะได้ทั้งความรู้และความบันเทิงจากเพลงที่เลือกสรรมาให้ เหมาะกับรสนิยมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีทั้งเอกภาพและความหลากหลายในรายการ (เอกภาพ คือ จัดเพลงประเภทเดียวกันแต่มีความหลากหลายในเสียงร้อง ลีลาจังหวะ แต่รายการเพลงที่จัด กันในปัจจุบันมักจะเป็นลักษณะพูดสลับเสียง หรือสาระสลับเพลงมากกว่า)

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรายการเพลง

ในการนำเสนอรายการเพลง ผู้จัดรายการต้องศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายการของตนเสียก่อน จึงจะลงมือวางแผนเพื่อนำเสนอรายการเพลง ข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรายการ กลุ่มเป้าหมาย เวลา และขีดความสามารถของสถานี เป็นต้น

บุคลากรในการจัดรายการเพลง

ในการจัดรายการเพลงจะต้องประกอบด้วยบุคคลซึ่งทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ผู้กำกับรายการ (Programme Director) เป็นผู้รับผิดชอบให้รายการเพลงดำเนินการออกกระจายเสียงสู่ผู้ฟังด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ของรายการ เป็นผู้วางแผนว่าช่วง

เวลาที่ได้นั้นควรทำรายการสำหรับใครกลุ่มผู้ฟังกลุ่มไหน เนื้อหารายการควรเป็นอย่างไร ตลอดจนกำหนดผู้ดำเนินรายการเพลง

2. ผู้ดำเนินรายการ บางแห่งเรียกกันว่าผู้เสนอรายการหรือผู้แนะนำเพลง ผู้ดำเนินรายการเพลง เป็นผู้ที่ทำให้รายการเพลงที่วางแผนไว้เป็นรูปร่างขึ้นมา รายการเพลงจะดำเนินไปได้ดีหรือไม่ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ดำเนินรายการนั่นเอง ผู้ดำเนินรายการเพลงมี 2 ประเภท คือ

2.1 มีหน้าที่ให้เสียงอย่างเดียว คือ เป็นผู้ดำเนินรายการที่ทำหน้าที่ให้เสียงไปตามบทและแผนที่วางไว้เรียบร้อยนั่งอยู่หน้าไมโครโฟน ส่วนการเปิดเพลงตามบทนั้นเป็นการควบคุมของเจ้าหน้าที่เทคนิคในห้องควบคุมเสียง ซึ่งต้องมีการสื่อสารกันเป็นอย่างดีระหว่างผู้ดำเนินรายการและ ผู้ควบคุมเสียง

2.2 มีหน้าที่ให้เสียงและควบคุมเสียง คือ เป็นผู้ดำเนินรายการที่นอกจากให้เสียงหรือดำเนินรายการตามบทแล้วยังต้องทำหน้าที่ควบคุมการเปิด-ปิดแผ่นเสียงหรือเพลงตามอีกด้วย เขาจะนั่งอยู่หน้าแผงควบคุมเสียง มีไมโครโฟนอยู่ข้างหน้า ผู้ดำเนินรายการประเภทนี้เรียกกันว่า ดีเจ (DJ ย่อมาจาก Disk Jockey) ดีเจ จึงต้องเป็นบุคคลที่มีทักษะในการควบคุมอุปกรณ์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเสียงได้ เช่น แผงควบคุมเสียง เครื่องเล่นเทป เป็นต้น

3. ช่างเทคนิคด้านเสียง หากผู้ดำเนินรายการไม่มีทักษะในการควบคุมเสียงก็ต้องอาศัยช่างเทคนิคทางด้านเสียง ซึ่งนอกจากต้องมีความรู้ทางด้านอิเล็กทรอนิกส์เป็นอย่างดีแล้วก็ควรมีความรู้ทางด้านเพลงด้วย ซึ่งจะช่วยให้รายการเพลงนั้นดำเนินไปได้อย่างราบรื่นสมตามความต้องการ

รูปแบบของการจัดรายการดนตรีและเพลง

การจัดรายการดนตรีและเพลงอาจจัดได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. จัดแบบวัฏจักร (Hot-clock circuit) คือ กำหนดในช่วงเวลาที่จัด 30 นาที หรือ 1 ชั่วโมง ควรมีรายการและเพลงประเภทใดคละอยู่บ้าง ปกติจะพยายามให้มีทุกประเภทเพื่อสนองความสนใจของผู้ฟังได้อย่างทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ยกตัวอย่างใน 60 นาที อาจเสนอดนตรีและเพลงในทุก 5 นาที

2. รูปแบบรายการมีแกนเรื่อง (Theme Music) หมายถึง รายการที่กำหนดเน้นสาระของดนตรีและเพลงเกาะเกี่ยวกับแกนเรื่องประเภทใดประเภทหนึ่ง อาทิ รายการที่เกาะเกี่ยวกับประเภทจังหวะ รายการที่เกาะเกี่ยวกับประเภทของเพลง รายการที่เกาะเกี่ยวกับสาระจากเนื้อร้องของเพลง รายการที่เกาะเกี่ยวกับนักร้อง รายการที่เกาะเกี่ยวกับฤดูกาลหรือเทศกาล รายการที่เกาะเกี่ยวกับสัญชาติหรือถิ่นกำเนิดของเพลง ฯลฯ

ประเภทของดนตรีและเพลง

1. ดนตรีและเพลงยอดนิยมปัจจุบัน (Current Pop-Hits) หมายถึง การคัดสรรเพลงที่กำลังอยู่ในความนิยม การจำหน่ายแผ่นเสียงและเทปเสียงที่กำลังพุ่งแรงมีผู้ฟังสนใจอย่างมาก
2. ดนตรีคลายอารมณ์ (Easy Listening) ส่วนใหญ่เป็นดนตรีบรรเลงคัดสรรจากเพลงยอดนิยม (Popular music) ดนตรีประเภทนี้ฟังสบายๆ นิยมใช้เป็น Background หรือ Mood Music ในรายการวิทยุกระจายเสียงประเภทอื่น ได้ด้วย ดนตรีคลายอารมณ์นี้นิยมออกอากาศในช่วงเช้าตรู่หรือในเวลาดึก
3. ดนตรีเริงอารมณ์ (MOR) นิยมเสนอในช่วงเช้าหรือเย็นอันเป็นช่วงเวลาที่ผู้ฟังกำลังขับรถไปทำงานหรือกลับบ้าน ซึ่งเรียกว่า drive time ดนตรีกลุ่มนี้บางที่เรียกภาษาชาวบ้านว่า Middle of the Road (MRO) คล้ายคลึงกับดนตรีคลายอารมณ์ แต่จังหวะเร็วขึ้น และบางเพลงมีเนื้อร้องด้วย
4. ดนตรีสมัยเก่า (Oldies) ได้แก่ เพลงในอดีตทุกยุคสมัย ที่สามารถสนองความสนใจของกลุ่มผู้ฟังที่อาวุโส นอกจากนั้นเพลงเก่าบางส่วนยังได้รับความนิยมยั่งยืนมาจนถึงปัจจุบัน รายการดนตรีกลุ่มนี้จึงเป็นสะพานเชื่อมโยงความสนใจของกลุ่มผู้ฟังรุ่นใหม่ให้เข้าใจและสนใจเพลงต่างๆ ในอดีตได้ด้วย
5. ดนตรีคลาสสิก (Classic) หมายถึง ดนตรียุคเก่าที่บรรเลงด้วยดนตรีซิมโฟนี (symphony) ดนตรีโอเปร่า (opera) และดนตรีแชมเบอร์ (chamber music) ที่ยังคงความนิยมยกย่องติดตามฟังกันมาจนยุคปัจจุบัน
6. ดนตรีแจ๊ส (Jazz) เป็นดนตรีแนวหนึ่งที่ใช้เครื่องบรรเลงเป็นเครื่องเป่าเป็นส่วนใหญ่ ถิ่นกำเนิดของดนตรีแนวนี้ คือสหรัฐอเมริกา ท่วงทำนองและจังหวะมีลักษณะแบบอิสระ และแสดงออกทางความรู้สึกและอารมณ์เพลงได้ดีเป็นพิเศษ ความนิยมดนตรีแจ๊สมีในทั่วโลกและเป็นแนวดนตรีที่สืบทอดเป็นดนตรียุคใหม่ในปัจจุบันโดยตรงด้วย
7. ดนตรีชาติต่างๆ (Ethnic) เป็นแนวทางจัดดนตรีในลักษณะแนะนำดนตรีจากประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่นิยมจัดเพลงสเปน ฝรั่งเศส เยอรมัน และกรีก เพราะมีท่วงทำนองคันทูและในแทบทุกประเทศจะมีชนชาติเหล่านี้พำนักอาศัยอยู่
8. ดนตรีศาสนา (Religious) สถาบันทางศาสนาต่างๆ รวมทั้งองค์การส่งเสริมศาสนาต่างเน้นการใช้สื่อดนตรีกล่อมอารมณ์ศาสนิกชนในโอกาส ก่อน ระหว่าง หรือภายหลังการแสดงธรรม นอกจากนั้น โอกาส เทศกาล และวันสำคัญทางศาสนา ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับศาสนามีส่วนสำคัญที่ผู้จัดรายการจักต้องแสวงหามาออกอากาศ

การผลิตรายการเพลง

ขั้นตอนในการผลิตรายการเพลง

ขั้นที่ 1 ผู้จัดรายการต้องสำรวจแหล่งวัตถุดิบรายการจากห้องสรุปแผ่นเสียงและเทปเสียง เพลงและดนตรี เพื่อคัดสรรตามแกนเรื่อง (theme) ของรายการดนตรี เพื่อคัดเลือกเพลงตาม เป้าหมายของรายการ

ขั้นที่ 2 ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีเพื่อประกอบการเขียนบท ข้อมูลที่ผู้จัดรายการควร รวบรวม คือ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประพันธ์เพลงและนักร้อง ข้อมูลเกี่ยวกับที่มาของเพลง ความนิยมของ ประชาชน วงดนตรีที่บรรเลง และข้อมูลเบ็ดเตล็ดอื่นๆ

ขั้นที่ 3 การวางรูปแบบของรายการ จะต้องคำนึงถึงช่วงเริ่มต้นรายการเป็นช่วงสำคัญที่ สุดที่จะตรึงผู้ฟังให้ประทับใจทั้งในวิธีการพูดของผู้ดำเนินรายการ การแนะนำแกนเรื่องของรายการ ให้ผู้ฟังทราบพอสังเขป และการคัดสรรเพลงชิ้นแรกที่จบบรรเลง ต่อจากนั้นเป็นช่วงของรายการที่ แสดงความกลมกลืนของอารมณ์ดนตรี และการจัดลำดับลีลาและความไพเราะของเพลงให้มีความ ต่อเนื่องน่าติดตามฟัง

ขั้นที่ 4 เขียนบทรายการนับเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะบทวิทยุกระจายเสียงที่ดีทำ นั้น ผลผลิตคือรายการที่จัดออกอากาศไปถึงผู้ฟังจึงจะออกมาดี เป้าหมายสำคัญในการเขียนบทคือ ต้องสร้างเอกลักษณ์ของดนตรีและเพลงในแต่ละช่วงรายการ แล้วจากนั้นจึงผสมผสานข่าวสารต่างๆ ที่จะสร้างความรื่นรมย์ (enjoyment) และความเข้าใจ (understanding) ในดนตรีและเพลงให้แก่ผู้ฟัง ซึ่งการสร้างเอกลักษณ์ของรายการนี้ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยจำแนกประเภทดนตรีและเพลง และจัด ออกอากาศในช่วงที่เหมาะสมกับกิจกรรมและความสนใจของผู้ฟัง และกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นที่ 5 ดำเนินรายการเพลง เมื่อเตรียมเพลงและบทเรียบร้อยแล้ว ระหว่างการดำเนิน รายการก็ไม่ควรประมาท ควรตั้งใจทำงาน

รายการละครวิทยุ

ละครวิทยุ เป็นการเล่าเรื่องราวต่างๆ โดยใช้เสียงเพียงอย่างเดียวซึ่งผู้ฟังไม่สามารถมองเห็นรูปร่างหน้าตาท่าทาง การแสดงออก หรือสถานที่ที่กำหนดในฉากได้ นอกจากนี้จะได้ จินตนาการไปตามเสียงที่ได้ยินเท่านั้น สำหรับวิทยุเพื่อการศึกษาเน้นการจัดรายการละครมุ่งให้ทั้ง ความบันเทิงและความรู้โดยสอดแทรกความรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะ รสนิยม ความต้องการหรือ สภาพปัญหาของกลุ่มผู้ฟัง รายการละครจึงมีทั้งบทพูด บทบรรยาย เพลง และเสียงประกอบ เพื่อให้ เกิดความสมจริงสมจัง

วิธีการเสนอรายการละครวิทยุ

การเสนอรายการละครวิทยุทำได้หลายวิธี เช่น

1. ละครตอนเดียวจบ
2. ละครหลายตอนจบ (Serial หรือ Soap Opera) โดยเสนอติดต่อกันทุกวันใน
ความยาวของเวลาที่เท่ากัน

3. ละครชุด (Series) คือจบเป็นตอนๆ ตัวละครอาจจะเป็นชุดเดียวกันหรือหลายชุด
เรื่องอาจจะเปลี่ยนไปหลายเรื่องแต่จะมีแนวเรื่อง (Theme) เป็นแนวเดียวกัน

องค์ประกอบด้านบุคลากรในการผลิตรายการละครวิทยุ

ในการผลิตรายการละครวิทยุนั้น จำเป็นต้องมีบุคลากรด้านต่างๆ ประกอบกันขึ้นเป็น
ทีมงาน ดังนี้

1. ผู้อำนวยการแสดง มีหน้าที่จัดการให้มีการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุด
กระบวนการแสดงตั้งแต่เลือกเรื่องที่จะแสดง จัดหาผู้เขียนบท จัดหาผู้แสดง จัดหาทีมงาน นัดซ้อม
บท ฯลฯ
2. ผู้ควบคุมการแสดง เป็นผู้ควบคุมการแสดงโดยตรง บางครั้งเรียกผู้กำกับการแสดง
มีหน้าที่ศึกษาเนื้อเรื่องอย่างละเอียด ทำความเข้าใจอุปนิสัยตัวละครในเรื่องทุกตัวเป็นอย่างดีและ
ต้องแก้ไขให้ผู้แสดงแสดงได้สมบทบาท น้ำเสียงของแต่ละครต้องเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่
เปลี่ยนไปมาจนผู้ฟังเกิดความสับสน
3. ผู้เขียนบท ผู้เขียนบทต้องมีความสามารถที่จะถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และ
การกระทำของตัวละครให้เป็นตัวอักษร
4. ผู้แสดง จะต้องเข้าใจบทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละครที่ได้รับมอบหมายไม่
เล่นนอกบท
5. ผู้ให้เพลงและเสียงประกอบ เนื่องจากเพลงและเสียงประกอบนั้นจะช่วยสร้าง
บรรยากาศและอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ให้เหมือนกับสถานการณ์จริงๆ
6. เจ้าหน้าที่ควบคุมเสียง จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องเทคนิคของเสียงเป็นอย่างดี
มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและวัสดุที่ใช้ในงานของฝ่ายเสียง มีการตัดสินใจที่ดีทันการอยู่เสมอมี
ความละเอียดอ่อน อารมณ์เย็น ใจกว้างที่จะรับคำติชม รักงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
7. เจ้าหน้าที่ธุรการ จะต้องเป็นผู้ที่มีความสุภาพอ่อนน้อมมีระเบียบปฏิบัติตามคำสั่ง
ของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถในการพิมพ์ดีดได้
อย่างคล่องแคล่ว มีไหวพริบดีและมีความรู้ด้านภาษาพอสมควร
8. เจ้าหน้าที่การเงิน จะต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ละเอียดถี่ถ้วน ยุติธรรมมี

ความรู้ด้านบัญชี ระเบียบการเงินการตลาด รั้งงานและมีมนุษยสัมพันธ์ดีต่อบุคคลทุกระดับที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบสำคัญของรายการละคร

องค์ประกอบสำคัญของรายการละคร มี 4 ประการ คือ

1. ตัวละคร จะมีทั้งตัวละครหลักและตัวละครประกอบ แต่ละตัวละครควรมีลักษณะนิสัยใจคอ (Character) ที่เด่นชัด
2. สถานที่หรือฉาก (Setting or Scene) เป็นการสร้างฉากหรือสถานที่ ซึ่งผู้เขียนบทต้องสร้างให้ผู้ฟังวาดภาพได้ด้วยคำฟัง ส่วนใหญ่จะใช้เสียงประกอบ บทพูดหรือบทบรรยาย เพื่อให้เกิดภาพ
3. เวลา (หมายถึงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง) ละครมีเทคนิคในการบอกให้ผู้ฟังทราบว่าเวลาผ่านไป จากเปลี่ยนไป ส่วนใหญ่จะใช้ดนตรีหรือใช้เทคนิคการควบคุมเสียงดัง-ค่อย (Fade in Fade out) เพื่อให้เกิดภาพและความเข้าใจตามเรื่องราว
4. เหตุการณ์หรือแนวเรื่อง (Plot) เป็นการกำหนดเหตุการณ์ว่าเกิดอะไร อย่างไร เมื่อใด และดำเนินไปอย่างไรซึ่งแนวเรื่องที่ดีต้องมีการสร้างความขัดแย้งหรือปัญหาในลักษณะชวนให้ติดตาม

องค์ประกอบของบทละครวิทยุ

บทละครวิทยุที่ดีควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. เรื่องราวหรือแนวเรื่อง (Plot) เรื่องราวที่ดีจะต้องมีเหตุผล สมเหตุสมผลและจบลงอย่างพลิกความคาดหมาย
2. ความขัดแย้ง (Conflict)
 - การขัดแย้งภายในตัวบุคคล
 - ระหว่างคนคนหนึ่งกับอีกคนหนึ่ง หรือกลุ่มคนในสังคม
 - การขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติ
3. การขัดแย้งย่อย (Sub-Conflict)
4. จุดยอด (Climax) จุดยอดที่ดีควรอยู่ตรงที่ผู้ฟังเห็นด้วยว่านั่นใหม่แล้วถูกต้อง ซึ่งหมายถึงความขัดแย้งต่างๆ ได้หมดลงแล้ว ส่วนตอนจบของเรื่องนั้น ควรจบทันทีหลังจากมีจุดยอดแล้ว
5. ฉาก (Setting) ฉากในละครวิทยุไม่ควรจะมากเพราะจะทำให้ ผู้ฟังเกิดความสับสน เนื่องจากละครวิทยุส่วนมากจะไม่ยาว ดังนั้นแต่ละฉากไม่ควรยาวเกิน 3 นาที มีความสำคัญและทำให้ผู้ฟังเข้าใจเข้าใจอย่างชัดเจน
6. การบรรยาย (Narration) เพื่อให้การเขียนบทง่ายยิ่งขึ้น ที่จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราว

ได้ดียิ่งขึ้น

7. บทบาท (Character) ตัวละครไม่ควรมีมากกว่า 6 ตัว และควรมีน้ำหนักเสียงและลีลาการพูดที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ฟังจะได้ไม่สับสนเกี่ยวกับตัวละครอย่างไรก็ตามในแต่ละฉากไม่ควรมีตัวละครเกิน 3-4 ตัว ในละครเรื่องหนึ่ง ควรมีตัวเอกไม่เกิน 2-3 ตัว

8. บทเจรจา (Dialogue) เป็นการพูดคุยระหว่างคน 2 คน ผู้เขียนบทจะใช้บทสนทนานี้เพื่อบอกให้ผู้ฟังทราบว่า อะไรกำลังเกิดขึ้นที่ไหน กับใคร และทำไม เป็นต้น บางครั้งบทเจรจาก็ต้องใช้นาหน้าข้อความเพื่อให้ผู้ฟังทราบว่าใครเจรจากันอยู่

9. เสียงประกอบ (Effects) เสียงประกอบจะช่วยให้ผู้ฟังสามารถสร้างมโนภาพได้ เสียงที่ได้ในรายการจะมีทั้งเสียงที่ผู้ฟังคุ้นเคย และเสียงที่ผู้ฟังไม่ทราบว่าเป็นเสียงอะไร

10. ดนตรี (Music) ในละครวิทยุ นั้น เสียงดนตรีจะช่วยเพิ่มสีสัน ของเรื่องราวและอารมณ์ของผู้ฟังให้คล้อยตามไปกับเรื่องราว นั้น ซึ่งในละครวิทยุ นั้น จะใช้ดนตรีในลักษณะต่างๆ ดังนี้

- 10.1 ใช้เมื่อเริ่มรายการและจบรายการละคร
- 10.2 ใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงการเปลี่ยนฉาก
- 10.3 ใช้สร้างเสียงประกอบ เพื่อเพิ่มอารมณ์และความหมายให้แก่ละคร

ขั้นตอนการผลิตรายการละครวิทยุ

ขั้นที่ 1 การวางแผนประชุมทีมงานผลิต เป็นการประชุมผู้ร่วมงานทั้งหมดเพื่อรับทราบนโยบายและแนวทางปฏิบัติร่วมกัน และมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบงานแต่ละอย่างไปปฏิบัติตามหน้าที่ของตน

ขั้นที่ 2 การลงเขียนบท ผู้เขียนบทจะต้องอ่านบทประพันธ์เดิมให้เข้าใจ และต้องศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมแล้วจึงจะเขียนบท งานเขียนบทนั้นอาจจำแนกวิธีการเขียนได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. วางเค้าโครงและลำดับเรื่อง
2. จำแนกตัวละคร โดยแยกลักษณะของตัวละครอย่างคร่าวๆ ว่ามีกี่คน มีลักษณะใด
3. ลองนึกภาพภาพลักษณะตัวละครแล้วโยนไปสู่ผู้สวมบทบาทว่าควรจะให้ใครแสดง
4. ดึงจุดเด่นของเรื่องราวออกมาให้ชัดเจนว่ามีการขัดแย้ง (conflict) และจุดสุดยอด

(climax) อย่างไร

5. เขียนจุดจบของเรื่องให้ประทับใจผู้ฟัง

ขั้นที่ 3 ขั้นจัดพิมพ์และสำเนาบท เมื่อเขียนบทแล้วก็จัดส่งบทที่พิมพ์แล้วแจกทีมงานทุกคนและมีการจัดทำสำเนาเก็บไว้ 2-3 ชุด

ขั้นที่ 4 ขั้นซักซ้อม ในขั้นนี้จะนัดแนะทีมงานทุกคนมาซ้อมพร้อมกัน ไม่ควรซ้อม

ทีละฝ่าย ชั้นซั๊กซ้อมนี้ทีมงานทุกคนจะต้องอ่านบทให้เข้าใจ โดยเฉพาะผู้แสดงจะต้องอ่านให้คล่องปาก

ขั้นที่ 5 ชั้นลงมือแสดง ในขั้นนี้ หมายถึง ทุกชั้นพร้อมจะเริ่มลงมือ ได้แก่

1. ความพร้อมด้านเทคนิค
2. ความพร้อมด้านผู้แสดง

ขั้นที่ 6 ขั้นการตัดต่อ เมื่อได้บันทึกเสียงการแสดงจบแล้ว จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้อง หากมีข้อบกพร่องจะต้องตัดต่อเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง

รายการปกิณกะบันเทิง

รายการปกิณกะบันเทิง (Variety Programme) เป็นรายการที่มีรายการย่อยๆ หรือรายการเบ็ดเตล็ดเล็กๆ น้อยๆ หลายเรื่อง หลายสรวมอยู่ในรายการเดียวกัน ทุกรายการย่อยเหล่านั้นมุ่งเพื่อความสนุกสนาน

รายการย่อยเหล่านี้ อาจมีการแสดงตลก ดนตรี การร้องรำทำเพลง การแสดงการละเล่นพื้นเมือง รวมทั้งการแข่งขันต่างๆ ที่มุ่งเพื่อความครึกครื้นสนุกสนาน

รูปแบบของรายการปกิณกะบันเทิงที่นิยมจัดกันทางวิทยุกระจายเสียงนิยมจัดในลักษณะของการออกไปสัมภาษณ์ พบผู้คน ผู้แสดง และผู้จัดกิจกรรมบันเทิงต่างๆ เช่น เยี่ยมบ้านนักร้อง สัมภาษณ์ครูดนตรี ตอบจดหมายจากผู้ฟัง จัดกิจกรรมการแข่งขันง่ายๆ กลุ่มผู้ฟังรายการนี้จะมีทุกเพศ ทุกวัย เนื่องจากเป็นรายการสั้นๆ เข้าใจง่าย และได้รับความสนุกสนานจากการฟัง

รายการปกิณกะบันเทิงนิยมจัดในระยะเวลาอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 30 นาที เวลาที่เหมาะสมที่สุดอาจเป็น 1-3 ชั่วโมงก็ได้ ตามขีดความสามารถของผู้จัดและผู้ดำเนินรายการ

แหล่งหรือวัตถุดิบในการจัดรายการปกิณกะบันเทิง

ภารกิจของผู้จัดรายการปกิณกะบันเทิงอยู่ที่การเกี่ยวข้อชักนำและการเชื้อเชิญผู้มีชื่อเสียงในวงการบันเทิงทุกสาขามาร่วมรายการ และรวมทั้งการเสาะแสวงหาบุคคลหรือกิจกรรมที่น่าสนใจน่าสนุกสนานตื่นเต้นมาเสนอในรายการด้วย

การหาวัตถุดิบจากแหล่งต่างๆ เพื่อรวมเป็นรายการ เช่น รวบรวมจากวงการบันเทิง และข่าวของผู้ที่อยู่ในวงการบันเทิง การสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่มีเรื่องเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่มวลชนกำลังสนใจ การบันทึกรายการดนตรีที่บรรเลงในโอกาสพิเศษไว้ล่วงหน้า การแสดงตลก ฯลฯ สาระรายการที่รวบรวมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องหรือเหตุการณ์ที่สำคัญในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมาแล้วนำมาเสนอในวันสุดสัปดาห์

ผู้รับผิดชอบในการแสวงหาวัตถุดิบหรือแหล่งรายการจึงต้องเป็นคนหูตากว้าง มีความ

จับใจและมีมนุษยสัมพันธ์สูงในการติดต่อทาบตาม นอกจากนั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการตัดสินใจว่าควรนำเรื่องใดเข้ามาเป็นรายการย่อยๆ บ้าง การเชื่อมรายการควรทำอย่างไร และความ สามารถการค้นคว้าจะศึกษาข้อมูลและเกร็ดสาระต่างๆ ประกอบรายการ

รายการย่อยแต่ละรายการที่นำมาประกอบเป็นรายการปกิณกะบันเทิง จะมีคณะจัดรายการย่อยรับผิดชอบไปดำเนินการซึ่งประกอบด้วย ผู้ผลิตรายการ ผู้เขียนบทรายการย่อย ผู้ช่วยผลิตรายการ และผู้ดำเนินรายการ รายการย่อยแต่ละรายการมีความยาว 5-30 นาทีเป็นอย่างมาก ดังนั้นในกรณีที่มีเวลาสำหรับรายการปกิณกะบันเทิง 2-3 ชั่วโมง ย่อมต้องใช้บุคลากรในการจัดรายการ 5-6 คณะ

ขั้นตอนในการจัดรายการปกิณกะบันเทิง

การจัดรายการปกิณกะบันเทิงแบบเต็มรูปแบบในลักษณะเป็นรายการพิเศษ ผู้รับผิดชอบมีภารกิจที่สำคัญ คือ

1. พัฒนาแนวคิดของรายการ
2. แสวงหาวัสดุคิป์
3. สร้างเค้าโครงรายการ
4. ติดตามข่าวคราวบุคคลในรายการบันเทิง และรายการที่น่าสนใจอื่นๆ
5. นัดพบเพื่อบันทึกเสียง
6. เตรียมบทรายการสัมภาษณ์และแนวสนทนา
7. อ่านและตอบจดหมาย
8. คิดการแข่งขันง่ายๆ ให้ผู้ฟังได้ร่วมรายการทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งจัด

ของรางวัล

จากภารกิจโดยสังเขปนี้ สามารถแจ้งเป็นรายละเอียดการปฏิบัติตามลำดับระบุเป็นขั้นตอนในการผลิต ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดแนวคิด (Idea) ของรายการ หมายถึง การเน้นเกี่ยวกับรายการปกิณกะบันเทิงว่ามุ่งทางด้านใดเป็นแกนนำ อาทิ ด้านตลกหยรรษา ด้านดนตรี ด้านศิลปวัฒนธรรม

ขั้นที่ 2 การแจกงานการจัดรายการให้แก่ผู้ผลิตรายการย่อยแต่ละคณะหรือแต่ละบุคคล เพื่อแสวงหาวัสดุคิป์ วางแผนรายการ ติดต่อ นัดหมายดำเนินการเพื่อให้ได้เนื้อรายการมาผลิตเป็นส่วนของรายการปกิณกะบันเทิงต่อไป

ขั้นที่ 3 การรวมรายการ จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะเขียนบทความ เพื่อให้เป็นไปตามลำดับที่เหมาะสม เป็นไปตามเวลาที่จัดสรรให้แต่ละรายการย่อย และการกำหนดการออกอากาศหรือการบันทึกรายการ